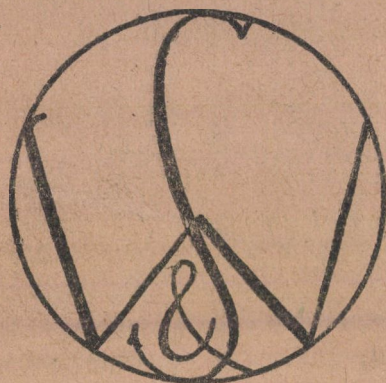

50031

MŰVÉSZET

SZERKESZTI LYKA KÁROLY
AZ ORSZÁGOS MAGYAR
KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRS.
TÁMOGATÁSÁVAL KIADJA
SINGER ÉS WOLFNER
BUDAPESTEN

EGYETEMI KÖNYVTÁR
SZEGED.
FOLYÓIRATOK
1917/21 36

XVII. ÉV TAVASZI SZÁM 1918.

TARTALOM

SZÖVEG

A tavaszi kiállítás	1	Sós Géza	2
Krónika	9	A Múcsarnokból	2

KÉPEK

Pállya Celesztin: Itató	1	Horvai János: Siremfék	2
Benczúr Gyula: Gróf Tisza István arcképe	2	Glatz Oszkár: Krumplit hámozó leány	2
Karlovszki Bertalan: Dr. Zólyomi Wágner Géza	3	Nádler Róbert: Fialat festőnő	2
Kacziány Ödön: Tajtékzó hullám	4	Edvi Illés Aladár: Fekvő tehén	2
Kosztolányi Gyula: Tabáni részlet	5	Szlányi Lajos: Bucszuzó tél	2
Ujváry Ignác: A merengő	6	Nagy Vilmos: Pihenő	3
Komáromi Kacz Endre: Ősz	7	Kálmán Péter: Fialat parasztasszony	3
Herrer Cézár: Libreria vecchia ed orologio	8	Béfi Vörös Ernő: Kútnál	3
Szüle Péter: Tükör előtt	9	Stetka Gyula: Arckép	3
Romek Árpád: Kék hangulat	10	Szamosi Soós Vilmos: Recece, nem vagyok én kapitány	3
Benczúr Béla: Pergola	11	Wágner Géza: A budai Szt. Anna templom	3
Szenes Fülöp: Andalúzai szépség	12	Bachmann Károly: Csendélet	3
Báró Mednyánszky László: Kárpátokban	13	Murányi Gyula: K. Durigó Ilona	3
Frank Frigyes: Női arckép	14	Liptóújvári Stróbl Alajos: Anyám	3
Balló Ede: Báró Forster Gyula arcképe	15	Nagy Ernő: Bucsusok	3
Magyar Mannheimer Gusztáv: Kora tavasz	16	Müller Ágosta: Tanulmány	4
Frecskay Endre: Téli kép faluvégén	17	Vajda Zsigmond: Clownesse	4
Kézdi Kovács László: Hervadáskor	18	Medgyessy Ferenc: Lovas	4
Gy. Sándor József: Prága	19	Beszédes László: Roham után	4
Moldvai Krajna János: Erdei zivatar	20	Olgyai Viktor: Dérvirágzás	4
Dudits Andor: Vihar után	21	Kemény Nándor: Egy kis operáció	4
Burghardt Rezső: Kell Ducsi	22	Merész Gyula: Bajor Gizi arcképe	4
Knopp Imre: Sevillai táncosnő	23	Markó Ernő: Orosz fogoly-típus	4
Keményfi Jenő: Zöld szoba	24	Sós Géza: Bika	4

Tizenhárom magyar festő.

Irta: Lázár Béla. 16 műmelléklettel.

Tanulságos, s egyben érdekes és élvezetes olvasmány ez a könyv, amely sok ismeretlen intimitással is szolgál a magyar festészet jelenéből.

Ára 7 korona.

Századok Legendái.

Az akt. Irta: Malonyai Dezső. A klasszikus és modern festőművészek remekműveinek számos illusztrációjával.

Ára 8 korona.

A jégvilág. Sarkkutatók története. Képekkel. Irta: Dr. Cholnoky Jenő.

Ára 8 korona.

A Rokoko. Korrajz. Irta: Adorján Andor. Képekkel. Ára 8 korona.

A Biedermeier. Korrajz. Irta: dr. Farkas Zoltán. Képekkel. Ára 8 korona.

KREUTLE FERENC

BUDAPEST, IV., KÁROLY-U. 1., KÖZPONTI VÁROSHÁZ 11. SZ. BOLT. TELEFON 77-44

Festővásznak, deszkák, kartonok, esetek és festőszerek. Gouache, goblín, majolika, porcelán, selyem, üveg és zománccfestékek. Faégető készülékek, mindennemű festendő tárgyak s mintázó kellékekből. Nagy raktár művészeti olaj- és aquarell-festékekből: J. Blockx & fils Vieux-Dieu, Fritz Behrendt München, Lefranc & Co. Paris, Müller Testvérek Budapest, Keim-féle normalfestékek München, H. Schmincke és Társa Düsseldorf, Dr. Fr. Schoenfeld & Co. Düsseldorf, Windsor és Newton London

PÁLLYA CELESZTIN

ITATÓ

A TAVASZI KIÁLLÍTÁS

Minden jel arra mutat, hogy az 1918. tavaszi kiállítás lesz a Képzőművészeti Társulatnak utolsó háborús kiállítása. Talán búcsút mondhat már a Társulat a Szépművészeti Múzeum ama, kiállítás céljaira alkalmatlan helyiségeinek, amelyekben a viszonyok kényszerítő erejénél fogva a mostani tavaszi tárlatot rendeznie kellett. De maga az a tény, hogy mostoha körülmények közt sem akadt meg az ország legnagyobb művészeti egyesületének munkája, sokatmondó. Alkalmazkodni kellett a körülményekhez, le kellett mondani egyről-másról, sok mindent meg kellett szorítani, a fő azonban, hogy tovább folyt a munka s ez a jövő szempontjából igen fontos. Annál fontosabb, mentül inkább meggyőznek minket maguk a tények, hogy a magyar művészek valóban nevezetes feladatokra vannak hivatva s e hivatásra fel is készültek. Gondoljunk ama sikerekre, amelyeket művészetünk Európa jelentősebb fővárosaiban a világháborút megelőző években elért; hinnünk és biznunk kell, hogy különleges fajsúlya ezután is érvényesülni fog.

Ám maradjunk a jelennél s feladatunkhoz híven számoljunk be a legújabb tavaszi kiállításról. Nem kritikát adunk az alábbiakban, hanem csupán a kiállítás anyagát vetjük áttekintő szemle alá, rámutatva arra, hogy miféle tárgy-

körökből hozták művészeink mondanivalójukat. E szemle emlékeztető gyanánt szolgáljon azoknak, akik a kiállítást megtekintették, objektív tárgymutató gyanánt azoknak, akiknek a tárlat megtekintése nem állt módjában.

A kiállított szobrok és festmények (építészeti rész ezidén sincs) a Szépművészeti Múzeumból kihalászott részben nyolc terem töltenek be. Szemlénket az első számú teremben kezdjük.

Ebben e teremben, a szoborcarnoktól jobbra, mindjárt az első kép egészen a jelené, háborús aktualitású: Markó Ernőnek egy orosz fogoly-tipusa. Juszó Bélának Tagliamento-mel léki kompozíciója hasonlóképen a háborúból való tárgy. Jóval békésebb jellegű egy sor életkép, amelyeket Kóbor Henrik, Béli Vörös Ernő, Nádler Róbert, Jámbor Lajos, Rottmann Mozárt, Podvinec Erzsébet, Wolff Károly festett. Egy sor oly festmény csatlakozik ezekhez, amelyeknek tárgya legfőképpen az ember, tehát arcképek, tanulmányfejek. Arcképet állított ki Benczur Gyula, Merész Gyula, Glatter Gyula, Endrey Sándor, Frank Frigyes, Burghardt Rezső, Balló Ede, Kunffy Lajos és Papp Sándor. Tanulmányfejet s rokontárgyú festményt Missák Edit, Gaál Ferenc, Szenes Fülöp, Bednár János és Kallós Árpád. A vásár tarka életét mutatja be Pörge Gergely, alakokkal bővített városképek Gy. Sándor József és Kóbor

Az Orsz. Paed. Könyvtár
és Tanszermúzeum:
Gyertyánffy-könyvtára.

A Könyves Kálmán jogositásával

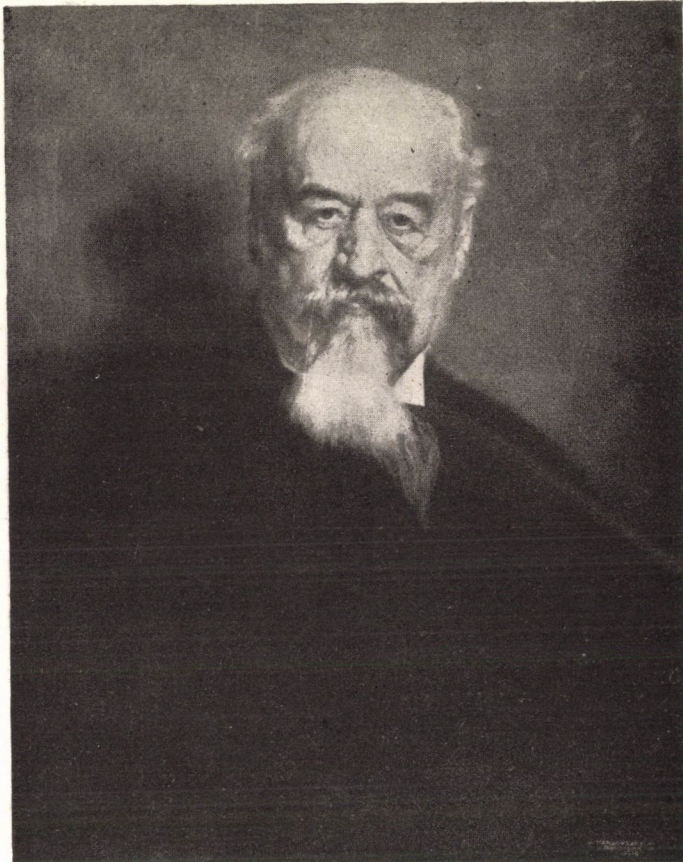
BENCZÚR GYULA

GRÓF TISZA ISTVÁN ARCKÉPE

Henrik festett. Az állatképet ebben a teremben Edvi Illés Aladár és Heyer Artur képviseli. Változatos a táj különféle felfogását tükröző képek sora is. Téli tájképet küldött Lovaghy Dénes és Edvi Illés Ödön, a nyár színeit mutatják Gergely Imre, Nádler Róbert, Túry Gyula és Ritter Gyula festményei. Őszi hangulatot küldött Gy. Sándor József és Edvi Illés Aladár, tavaszt Kézdi Kovács László. Interieurök és csendéletek zárják le a festmények sorozatát. Interieur képviseli Koszkol Jenő és Reichl Kálmán művészetét, ezek mellett különböző tárgyú csendéletképek tarkítják a terem képsorát. Virágot festett Klammer Mariska és Bükkerti Mariska, porcellánt Kallós Árpád, könyveket Gerritsen Vilmos, szobrokat Krutsay Ferenc, terített asztalt Bachman Károly.

Szoborművek is kerültek ebbe a terembe, nevezetesen Imrey Lajos képmás-plakettjei, Székely Károly képmás-szobrocskája, Beszédes László kispasztikái, amelyek háborús vonatkozásúak és egy-egy képmás Stróbl Alajostól és Damkó Józseftől.

A második teremben túlnyomó az alakos képeknek száma. Még pedig arckép és arcképszerűen felfogott alakos kép van itt Feiks Jenő, Czakóné Udvardy Flóra, Zsombolya Burghardt József, Miklósi (Mutschenbacher) Ödön, Bednár János, Szuhaneck Oszkár, Bardócz Dezső műterméből, viszont az életkép régibb és újabb művelői közül képviselve van itt Spányik Kornél, Benjamin Herman, Krutsay Ferenc, Borzásy Béla, Kümmerle Pál, Miklósi Ödön, Szene Fülöp, Nagy Ernő és Gergely Imre. Vallá-

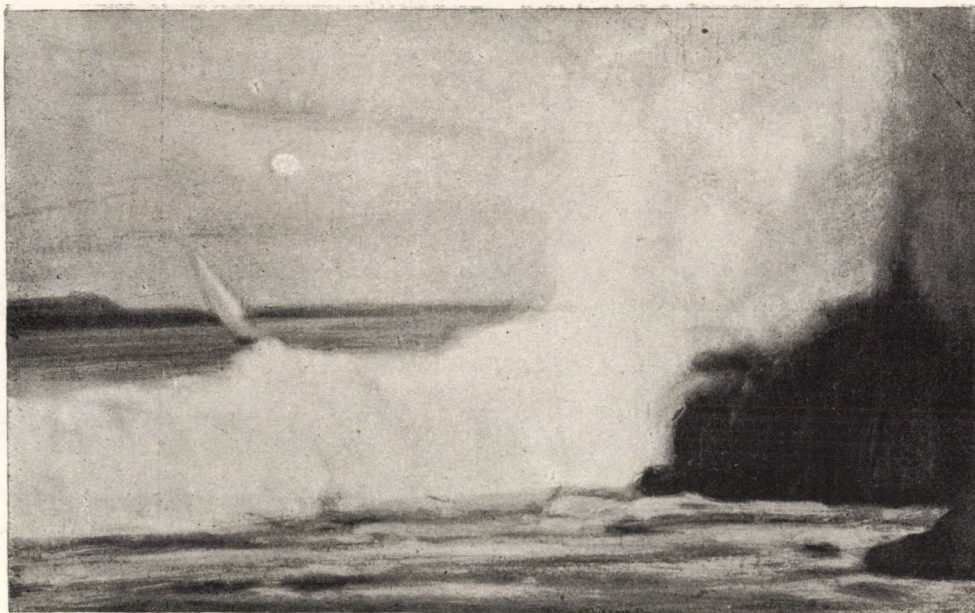
KARLOVSZKI BERTALAN

DR. ZÓLYOMI WÁGNER GÉZA
A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
VOLT IGAZGATÓJA

szos vonatkozásút csak egyet láttunk itt, ennek szerzője Jámbor Lajos. Minden egyéb kép a szabad természet vagy interieurök vagy csendélet-arrangementek köréből került ki. Van egy fantasztikus mesekép is, Kacziány Ödöntől. Ezzel szemben a realitást képviseli egy sor csendélet, még pedig sokféle tárgyú. Porcellánt festett Szuhaneck Oszkár és Molnár Z. János, virágot Csapó Jenő, Bányai Oszkár és gr. Lázár Árpádné, hegedüt Nagy Ernő. Ehhez a műfajhoz csatlakozik az interieur-kép, e fajtából csak egy van itt, Koszkol Jenőtől. A többi mű motívuma a szabad természetből való. Egy kép bizonyos értelemben architektonikus jellegű: Izay fatemplom-képe. Erdő-mező, felhő és víz változatos hangulatait kaptuk a szorosan vett tájfestőktől. A nyár színeit látjuk viszont Pilch Dezső, Kiss Kálmán, Tipary Dezső és Edvi

Illés Aladár festményein, az ősz hervadását Dayka Antal, Kézdi Kovács László és Lovaghy Dénes képein, a tél fehérjét Edvi Illés Ödön művén.

A harmadik termet jellemzi az arcképek, tanulmányfejek s hasonló képek feltűnően nagy száma. Ily műveket állított ki Voracsek János, Csermely János, Rauscher Juliska, Sz. Friedman Margit, Englerth Emil, Endrey Sándor, Pogány Lajos, Merész Gyula, Mihály István, Senyei József, Kende Géza, Csik Jolán, Gaál Ferenc és Halász Ferenc. Szoros értelemben vett test-tanulmány csak egy van: Rottmann Mozárt egyik műve, amely félaktot mutat. Valamivel kevesebb az életkép, ezt a műfajt képviseli Mihálovits Miklós, Kunffy Lajos, Lakos Alfréd, Litkei Antal, Szenes Fülöp, Béli Vörös Ernő, Kallós Árpád egy-egy festménye. Állat-

KACZIÁNY ÖDÖN

TAJTÉTKZÓ HULLÁM

karaktereket tanulmányozott és állított ki Vastagh Géza, Pilch Dezső, Heyer Artur és Fáy Frigyes. Nagyszámú csendélet tarkítja az alapos festményeknek ezt a sorát, valamennyi kizárólag a virág színpompáját, gyöngéd formáit, gazdag költészetét választotta tárgyul. E virág-csendéletek szerzői Molnár Z. János, Edvi Illésné Karádi Etel, Kolbenhayer Ferenc László, Páldy Zoltán, Brand-Krieghammer Olga, Komáromi-Kacz Endréné és Dolányi Ida. A virágfestéstől a szélesre fogott tájhoz való átmenetet ad néhány színes kert-kép, Neogrády Antal és Láposy Hegedűs Géza művei. De a szoroson vett tájképekben sincs e teremben hiány. Tavasz hangulatot láttunk Horváth Bélától, nyárit Pörge Gergelytől és Clauder Margittól, az őszi Markó Ernő ad képet, téli motívumot dolgozott fel Fáy Frigyes, Páris Erzs, Vass Elemér, Rubovics Márk, a tengert Déry Béla, a vásár eleven képét Pörge Gergely. Építészeti motívumokkal gazdagított tájképet Szigeti Jenő, Kató Kálmán, Markó Ernő, Benjámín Hermann küldött. Az e teremben látható interieur-képek szerzői Edvi Illés Jenő, Bruck Hermina és Szontagh Tibor.

Csatakép nyitja meg a negyedik terem műtárgyainak sorát: Juszkó Béla műve. Hozzá a

csöndes polgári élet számos genreja csatlakozik, amelyek sorában ott láttuk Garzó Bertalan, Náray Aurél, Spányik Kornél, Dabasi Kovács Gyula, Gyurkovits Ferenc, Klimó István és Litkei Antal egy-egy festményét. Ha még ide soroljuk Mérés Gyulának egy aktját s Náray Aurélnak egy vallásos tárgyú festményét, továbbá Vasné Knapp Anna, Bottka Miklós, Geiger Richard és André Rezső arckép s tanulmányfő-műveit, kimerítettük ama képeket, amelyeknek tárgya az ember. Állatkép is csak kettő van itt: Vastagh Géza és Heyer Artur művei. A többi festmény csupa tájkép és csendélet.

Az első kategóriába tartozik Kézdi Kovács Lászlónak egy tavaszi tájat ábrázoló műve. Nyári motívumokat dolgozott fel Nagy Lázár, Zórád Géza, Gerster Károly, Madarász Gyula, Túry Gyula, Sárdy Brutus és Kató Kálmán. Őszi hangulat csak egy van: Kézdi Kovács Elemérről. Téli képek Stepanek Ernő, Mousson I. Tivadar, Horváth Béla, Gy. Sándor József műhelyéből kerültek ki. A tengert választotta Kacziány Ödön motívum gyanánt, a kert Neogrády Antal, ház és utcakép Degen Árpádné, Nádler Róbert, Ritter Gyula, Csabai Uy Géza ecsetjéből került ki. Egy interieurt láttunk Kó-

KOSZTOLÁNYI GYULA

TABÁNI RÉSZLET

bor Henriktől és egy sor csendéletet, amelyek valóban változatos tárgyúak. Így hegedűt festett Takáts János, gyümölcsöt Stróbl Zsófia és Bohuniczky Endre, kelyheket Csapó Jenő, edényeket Murin Vilmos, könyveket Konek Ida, virágot Opper Magda, gr. Lázár Árpádné és Humayer Erzsébet.

Arcképek, tájképek az ötödik terem uralkodó eleme. Ezek sorában nagy számban akadunk az ifjabb s legifjabb művészgárda tagjaira. Arcképet, tanulmányfejet s egyéb idesorolható tárgyú festményt küldött ide Gulyás János, Kornay József, Józsa Károly, Krusnyák Károly, Schönberger Armand, Márkus Imre, Demeter Róbert, Rombay István, Kemenszky Árpád, Müller Ágosta, Meilinger Dezső, Sassy Attila, Csikós Anti és Kóródy-Ferentzy Márta. Életkép jóval kevesebb került ebbe a terembe, szerzőik: Mund Hugó, Czuk Jenő, Berkes Antal, Kemény Nándor, Kada Alajos és Józsa Károly, amihez még hozzásorozhatjuk Biró Mihály, Moldován Béla, Basch Andor, Pironcsák Antal oly képeit, amelyek tárgyuk révén többé-kevésbé összefüggnek a világháborúval. Az alakos képek sorába tartozik egy allegória is,

amelyet Sassy Attila festett. Néhány állatképet is láttunk itt, ezek Rainerné Istvánffy Gabrielle, Czuk Jenő és Szirmai Antal művei. A csendélet kategóriájába tartozik néhány gyümölcskép, Bánk Ernő, Aitner Médi és Szirmai Antal művei, továbbá virágok, báró Splényi Ernészte, Rózsaffy Dezső, Schneider Károly és Hadzsy Olga műterméből. Sashegyi Kálmánnak egy interieur-képe vezet át innen a szoros értelemben vett tájképhez, amelyből a teremnek szép számban jutott ki. Van itt friss tavasz, Csáky László műve, azután egy sereg kép, amely mind nyári hangulatot ad, ilyenek Dománovits József, Abonyi Ernő, Gulácsy Lajos, Benczur Béla, Pogány Ferenc, Basch Árpád, Semjén Ferenc, Wágner Géza, Tamássy Dezső és Schwarz Elza festményei. Benczur Béla és Csalány Béla őszi akkordokat üt meg, téli képeket Bardócz Árpád és Wirker Ferenc küldött. Van aztán néhány ház- és utcakép, Wágner Gézától, Csalány Bélától és Schiller Gézától és egy vásárkép is Czako Rudolftól. A teremnek egyetlen szoborműve Lukácsy Lajos nagy portrészobra.

A hatodik teremben több kép tükrözi a

UJVÁRY IGNÁC

A MERENGŐ

világtörténeti idők hangulatát. Báró Mednyánszky László, Márton Ferenc, Basch Andor, Kálmán Péter, Biró Mihály egy-egy képükön a csatatereken látott élményeiket mondják el vagy legalább is összefüggésbe hozzák művüket a világháborúval. Csöndesebb atelier-művészetet jelent néhány akt s félakt, amelyek szerzői Telkessy Valér, Szüle Péter, Jendrássik Jenő. Életkép feltűnően kevés van: Ruszti Gyula, Nagy Vilmos, Ujváry Ignác, Glatz Oszkár és Hadzsy Olga állítottak ki ilyeneket. Az arcképfestők sorából a terembe került más, inkább a tanulmányfő kategóriájába sorolható művekkel együtt br. Mednyánszky László, Kálmán Péter, Jendrássik Jenő, Stetka Gyula, Nagy Vilmos, Karlovsky Bertalan, Gábor Mária, Hatvany Ferenc br., Mányai József egy-egy festménye. Pállya Celesztintől egy állatképet találtunk itt. Interieurök, csendéletek, tájképek fejezik be a

terem festményeinek sorozatát. Interieurt küldött Bruck Miksa, Knopp Imre, Keményffi Jenő, Várady Gyula és Komáromi Kacz Endre, a csendélet művelői közül Benkhard Ágost, Pentelei Molnár János és Romek Árpád porcelánt festett, Pállya Celesztin és Telkessy Valér gyümölcsöt, edényeket Schiller Géza, virágot Pentelei Molnár János, terített asztalt pedig Romek Árpád. Sok a tájkép. Ujváry Ignác és Herrer Cézár a tengert választották motívum gyanánt. Különböző évszakok hangulatát tükrözik Magyar-Mannheimer Gusztáv tájfestményei. Tavasz képet küldött Feiks Alfréd, nyárit Kosztolányi Gyula, Szabó Dezső, Kléh János, Csont Ferenc, Bosznay István, Katona Nándor, Várad Gyula, őszit báró Mednyánszky László, Kléh János és Katona Nándor, télit Szlányi Lajos, Glatz Oszkár, Moldován Béla, Ruszti Gyula, Freckay Endre. Ház-, utca- és város-

KOMÁROMI KACZ ENDRE

ŐSZ

képet Kosztolányi Gyula, Herrer Cézár, Jendrásik Jenő és Knopp Imre festett. E teremben egy sor kisebb-nagyobb szobormű is látható, különféle anyagból. Plaketteket állított ki Vaszary László, Csillag István, Reményi József, Kara Mihály és Szamosi Soós Vilmos. Vegyes tárgyú kisebb méretű szobrokat Koncz Antal, Medgyessy Ferenc, Martinelli Jenő, Farkas Béla, Siklódy Lőrinc, szorosán vett képmást Szamosi Soós Vilmos és Murányi Gyula.

A hetedik terem nagyméretű háborús képeket is tartalmaz, ezeket Leidenfrost Sándor és Kölber Dezső festette. Mellettük egy sor életképet és figurális tanulmányt helyeztek el, Moldován Béla, Knebel Riza, Pap Emil, Udvary Dezső, Kukán Géza, Kemény Nándor, Vajda Zsigmond, Tornay Gyula műveit. Egy akt is van itt, Rauscher Juliska festménye. Arckép csak kettő van, az egyik Udvary Dezső,

a másik Papp Gábor munkája. Állatképet R. Istvánffy Gabrielle festett, interieurt pedig Károly Ernő és Komáromi-Kacz Endre. A figurális tárgyú művek sorát egy képmás-szobor is gazdagítja, Stróbl Alajos márványmellszobra. Változatos tájképek következnek: nyári emlékek Moldvai Krajna Jánostól, Zorkóczy Gyulától, Szüle Pétertől és Rátz Pétertől. Őszi motívumot festett Frecskay Endre, télit Gimés Lajos, Olgyai Viktor, Börtsök Samu és Szlányi Lajos. Ház- és utcaképek Artner Médi, Dános Dávid, Berkes Antal, Rátz Péter műterméből kerültek ide, tengert Dudits Andor festett. Még fel kell említenünk néhány csendéletképet, így Csákyiné Örményi Mária és Zsigmond Dezsőné virágait, Szlávik Dezső almáit, Kornai József és Kovács Sámuel porcellánjait. Ugyanebbe a terembe jutottak az összes grafikai munkák, rézkarcok és ceruzarajzok, amelyek befejezik a

HERRER CÉZÁR

LIBRERIA VECCHIA ED OROLOGIO

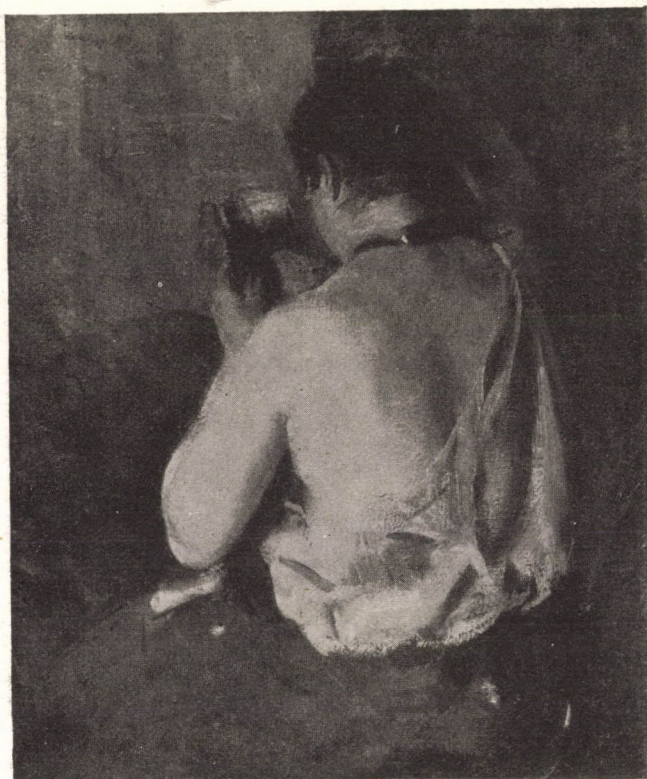
festés-rajzolás köréből vett művek sorozatát. E rajzok és reprodukciós műlapok szerzői: Prihoda István, Ürmös Péter, Kron Béla, Kron Jenő, Makoldy József, Sambugnac Sándor, Kácsiány Aladár, Merényi Rudolf, Ambrus Manó, Kron Kara Mihály és Beron Gyula.

A nyolcadik terem a szoborcsarnok. Nagyméretű művek ezúttal — érthető okokból — nincsenek itt. Fa, gipsz, márvány az anyag. Egy akton, amelyet Kara Mihály mintázott és három síremléken kívül, amelyek Horvai János művei, az összes itt kiállított művek képmások vagy tanulmányfejek. Szerzőik Gläser Károly, Tenkács János, Vas Viktor, Damkó József,

Csorba Géza, Schmidmann László és Lukácsy Lajos.

Négyszázharmincegy műtárgyról adtunk itt topografiai és tárgyi szemlét: temérdek szorgalmat és sok reményt jelent ez a terjedelmes anyag, nehéz viszonyok közt keletkezett, kedvezőtlen körülmények közt került a közönség elé. Rengeteg nehézséget kellett festőknek, szobrászoknak leküzdeniök, hogy létrejöhessen ez a bő kiállítás. E sok fáradozásért viszont rokonszenves fogadtatást várnak a közönségtől, amelyet ez — erre vall a szépen megindult vásár — nem is tagad meg tőlük.

SZÜLE PÉTER

TÜKÖR ELŐTT

KRÓNIKA

Ha a kiállítások sűrűn egymásra következése, azoknak látogatottsága, s a művásár eredménye a mértéke a közönség művészet iránti érdeklődésének: akkor az idei szezon semmiben sem áll mögöttes a megelőzőknek, amelyekben a háborús konjunkturák a műtárgyforgalomnak nem is sejtett élénkségét, a műtárgyak kereskedelmi értékének meglepő emelkedését idézték elő. A kiállítások sűrűn váltogatták egymást, gyorsabb tempót a termelés már nem is tudna követni. S hogy a közönség érdeklődése, a kiállítások forgalma nincs stagnáló ponton, hanem még mindig egyre növekvő: erre vall, hogy műalkotások bemutatására és közvetítésére új helyiségek nyitak meg, műteremkiállítások jöttek divatba s amellet a régebbi művészeti intézmények tárlatai is, rendes törzsközönségükön felül, a publikum folyvást emelkedő régióját vonták magukhoz, élén a Múcsarnok téli tárlatával, amely idáig egészen páratlan látogatottságot és művásári eredményt mutat fel.

Az Ernst-Muzeumban november 26-án kezdődött a Kilényi-gyűjtemény aukciója s egy héten át tartott. Kilényi Hugó régi, érdemes gyűjtő, aki abban az időben kezdte lerakni kollekcója alapját, amikor Budapest a gyűjtők számára valósággal szűztalaj volt s hozzáértéssel még csekély szerencse esetében is értékes műtárgyakra lehetett szert tenni. A budapesti gyűjtemények közt régi képek dolgában a Kilényié mindenestre a legjelentősebbek egyike volt. Egész sor oly festményt őrzött, amelyek nemcsak történelmi, hanem kiemelkedő művészi beccsel bírtak. Az aukció iránt, amely ugyanolyan külsőségek közt zajlott le, mint a Holitscherporcellánok árverése, külföldi részről is élénk érdeklődés nyilvánult, anyagi eredménye meghaladta a négy millió koronát. Iparművészeti tárgyaival együtt 1104 darabot számlált a gyűjtemény. A képanyag kimagasló darabjai voltak: Cleve férfiarcképe, egy Tiziannak tulajdonított festmény («Venus toiletteje»), Leandro Bassano «Tűzáldozat» c. festménye, amely három kép Lipót Vilmos főherceg brüsszeli

ROMEK ÁRPÁD

KÉK HANGULAT

— még a XVII. századból eredő — képgyűjteményére vihető vissza, s a budai várkapitányság által rendezett árverés útján került évtizedekkel ezelőtt Kilényi tulajdonába; XIV. és XV. századbéli olasz primitívek (umbriai, toszkánai, felsőolaszországi iskola), Lorenzo di Credi («Kis Jézus»), Canani («Kereszthordó Krisztus»), Schiavone («Szent Tamás»), Sassoferrato («Madonna»), Veronese («Venezia mint királynő»), a spanyol Eugenio Lucas («Don Baltasar Carlos és egy hercegisasszony lóháton»), Geertgen Tot Sins Jans modorában egy pieta, Mirlas de Bruyn («Szent János a pusztaban prédikál»), ifj. Brueghel Pieter («A három királyok imádása»), Bochhorst Jan («Szent Mihály arkangyal»), a hollandi Metsu («Hágár elűzetése»), Terborch («Quadecker Lambert deventeri polgármester arcképe»), Netscher («Családképmás»), Huysum T. v. («Csendélet»), van der Myn («Csendélet») festményei. A vízfestésű miniatűr-arcképek közül ránk

nézve különös érdeklődéssel bírtak Barabás, Borsos, Melegh és Raáb művei, egy Isabeynek tulajdonított arckép, Engleheart, Aubry, Emanuel Peter, Kriehuber, Theer, Lieder stb. miniatűrjei. Az iparművészeti anyag alt-wieni, meisseni s hazai (Holics, Herend, Pápa) fajanszok és porcellánokból, XVII—XVIII. századbéli fémtárgyakból, francia gobelinekből, empire-stilű ezüstökből, gazdag szelence-sorozatból (XVIII. sz.) stb. állt.

Az «Új művészcsoporth», amely a tél folyamán alakult, bemutatkozó kiállítását a Nemzeti Szalonban rendezte, amely december 8-án nyílt meg. Az «Új művészcsoporth» nem egy bizonyos körülhatárolt irány, fix művészi álláspont demonstrációja. Összeseverődésének alapja tisztán a kvalitás, dilettáns ballasztoktól függetlenül. Szabadon, irányzatra való tekintet nélkül így igen különböző törekvésű, igen elütő felfogású és stílusú művészek munkáit láttuk kiállításán. Természetesen ugyanez a kö-

BENCZÚR BÉLA

PERGOLA

lönbözőség megvolt a kvalitásban is, ami nem is lehet másként, mihamarabb ennyire népes művészcsoporthoz van szó. Az első teremben Szinyei-Merse Pál a maga színes naturalizmusának négy sajátos jegyű termékét állította ki, amelyek közül kettőre az Ernst Muzeumból emlékszünk (Háborgó Balaton, Szép idő, Vadregényes táj, Bivaly fürdő). Általában a kiállított képek és szobrok között vegyest voltak régebbi és új művek. Nagyobb kollekcióval szerepelt Magyar Mannheim Gusztáv, olasz táj-impressziókkal s budapesti városrészletekkel, Bruck Miksa (főleg interieurök), s Rippl-Rónai József, akinek gyűjteménye némi retrospektív jelleget kapott «A művész családja kaposvári kertjében» c. képpel, amely 1904-ből való s még inkább az ifjúkorában, 1889-ben festett «Bretagnei kép» révén, amely kompozíciójával,

barna tonusával Munkácsy közelségére vall. Glatz Oszkár arcképeket állított ki, az ő delikát, rajzbeli finomságokat pointírozó stílusával, Dudits Andor tájképet, egy freskovázlatot («Kardvágás»), Stettka Gyula egy régebbi, maga nemében a művészre igen jellemző ígurális kompozíció-vázlatot («Sirbatétel»), Zala György «Zentai csata» c. domborművét, Vedres Márk kisebb bronzokat (relief-portraitok és aktok), Gárdos Aladár két márványba faragott, spirituális elemeket is kifejező nő-alakot («Elűzött leány», «Léda»), Bosznay István színes magyar tájrészleteket, Ligeti Miklós két portrait-mellszobrot (egyik a király mellszobra) Pentelei-Molnár János virtuoz-objektivitással festett csendéleteket, Beck Ö. Fülöp érmekeket, plaketteket s márvány-mellszobrot, Róna József nagyobb domborművét («Egyiptomi Szent Antal

SZENES FÜLÖP

ANDALÚZIAI SZÉPSÉG

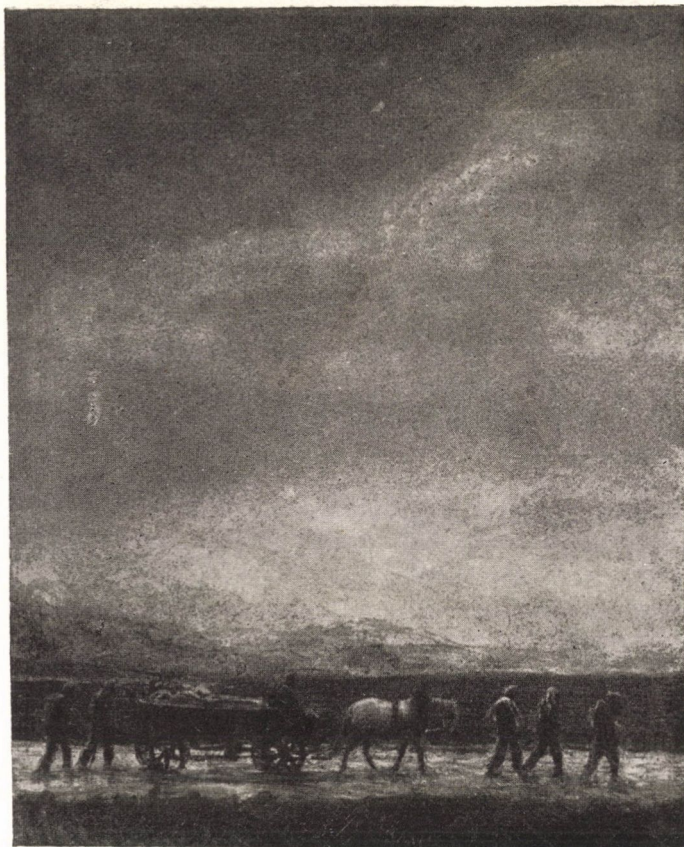
kisértése»), Szmrecsányi Ödön színes karikatúrákat. Részt vettek még a kiállításon Basch Andor, Halmi Arthur, Hatvany Ferenc báró, Keményffi Jenő, Hermann Lipót, Szlányi Lajos, Kunwald Cézár, Kada Alajos, Révész Imre, Wagner Géza, Basch Árpád, Barta Ernő, Dobai Székely Andor, Reményi József, Biró Mihály, Faragó Géza, Tornai Gyula, Herrer Cézár, Bethlen Gyula, Zádor István.

A «Derengés» képzőművészeti vállalat, a piaristák váci-utcai palotájában lévő helyiségében, megnyitó kiállítás gyanánt Berkes Antal műveit mutatta be. Berkes Antalnak, aki a Műcsarnok ismert, régi kiállítója, majdnem száz munkáját láttuk itt, amelyeknek nagy részét budapesti veduták adták, napfényes és mozgalmas városrészletek.

A Szent György-céh december 8. és 9-én tartotta XXXVIII. művészeti aukcióját, amelyen az érdeklődést főleg néhai Morelli Károly orvosprofesszor gyűjteménye foglalta le. E kép-

gyűjtemény jelentősebb darabjai: Kupeczky Jánosnak tulajdonított két festmény (A művész fia, Ovidius sírja), Kelety Gusztáv öt képe, Lenbach, Telepy, gróf Andrássy Géza festményei. Az aukción különböző iparművészeti tárgyak, alt-wien porcellánok, régi szőnyegek, himzések, csipkék, ónedények stb. kerültek sorra.

A «Múterem» Kossuth Lajos-utcai helyiségeiben magyar művészek karácsonyi tárlata nyílt meg, amely dec. 15-től január 2-ig tartott, s amelynek anyagát e célra külön zsűri bírálta el. A kiállításon résztvettek Glatz Oszkár, Nyilassy Sándor, Endrey Lajos, Jendrassik Jenő, Udvary Géza, Bükkerti Mariska, Tornai Gyula, Kunwald Cézár, Merész Gyula, Boëmm Ritta, Kolozsvári Szeszák Ferencz, Ujváry Ignác, Tatz László, Nadler Róbert, Dudits Andor, Kacziány Ödön, Kemény Nándor, Pállya Celesztin, Kisfaludi Strobl Zsigmond, Margitay Tihamér, M. Nagy Endre, Tury Gyula, Kada Alajos, Bruck Hermína, stb.

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ

KÁRPÁTOKBAN

A «Ma» folyóirat második kiállítása december 16-án nyílt meg. Olajfestményeket és grafikus lapokat mutatott be a közönség előtt teljesen ismeretlen Bohacsek Edétől, post mortem. Bohacsek mindössze huszonhat évet élt, Kassák Lajosnak a katalogus előszavában írt sorai szerint a legsiralmasabb küzködésben. (Született 1889 szept. Karánsebesen, meghalt 1915 júl. Atyja szobrász volt, iskolai képzettsége négy reál, az iparrajz-, majd az iparművészeti iskola, ahová mint szobrásznövendék járt.) Törekvésével a francia új primitívekhez (Henri Rousseau) járt közel. A kiállítás másik résztvevője, Pátzay Pál, szintén teljesen új név. Pátzay szobrász, agyagban és gipszben mintázott mozgás-problémákat. Kis figurái merész, de tehetségre valló kísérletek.

A magyar kir. zálogházak árverési csarnoka, új épületében (IX. Kinizsi-u. 2.) műtárnyak aukcióját is tervbe vette, s ezt Malonyay

Dezső gyűjteményéből származó képekkel s más gyűjteményekből való színes metszetekkel, butor, selyem, csipke, ezüst és egyéb iparművészeti holmikat kezdte el. December 19-én és 20-án folyt le az aukció, amelyen azonban a festményeknek csakis igen kis része kelt el s az sem az aukciókon megszokott felszökkent áron, jóllehet Malonyay Dezső gyűjteménye csupa komoly értékű, jeles darabot tartalmazott. Egész gyűjteményt báró Mednyánszky László régebbi és újabb festményeiből és rajzaiból, ugyancsak nagyobb kollektiót az angol R. Bunny műveiből, három képet Szinyei Merse Páltól, négy grafikai lapot Munkácsy Mihálytól, s még a következő festők kisebb-nagyobb műveit: Rippl-Rónai József, Vaszary János, Bosznay István, Csók István, Edvi Illés Aladár, Góth Móric, Iványi Grünwald Béla, Kacziány Ödön, Katona Nándor, Lotz Károly, Márk Lajos, Kober Leo, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Nagy

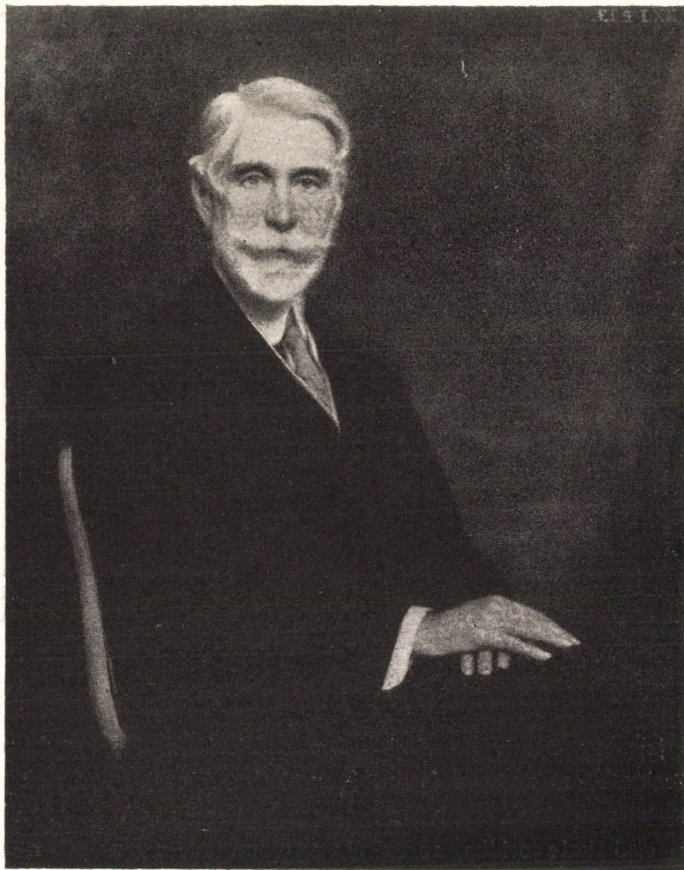
FRANK FRIGYES

NŐI ARCKÉP

Zsigmond, Pörge Gergely, Madarász Viktor, Poll Hugó, Nagy Vilmos, Pállya Celesztin, Zich Ferenc, Juhász Árpád.

A Szépművészeti Múzeumban december 22-én nyílt meg a Székely Bertalan grafikai munkáiból rendezett kiállítás. A közszemlére tett lapokat a múzeum igazgatója abból a gyűjteményből válogatta ki, amelyet Lándor Tivadar ajándékozott a múzeumnak s ezzel márványba véste nevét e nemzeti kulturintézmény történetében. Csak töredéke volt a kilencvenkét darabot számláló kiállítás a 3025 lapból álló grafikai anyagnak, amely Székely Bertalan hatalmas művészi energiájának, szüntelenül működő teremtő erejének emlékét őrzi, de rendezésében kifejezésre jutott az a szempont, hogy az érdeklődő minél több oldalról ismerje meg a nagy magyar mester alkotó módszerét, pillantást nyerjen műhelyébe. Jó

része ugyanis a bemutatott gyűjteménynek nem kifejezetten grafikai céllal készült, hanem valamely festmény fogantatásának bizonyos stádiumát jelezte, képterv volt, kompozíció-vázlat, falfestményhez szolgáló jegyzet. Így a «Forrás» c. kompozíciónak egész sor variánsát láttuk, tanulmányokat a «Hajna», «Zrinyi kirohanása», «V. László» c. kompozíciókhoz, a Mátyás templom, a pécsi dom, a Vajda Hunyadi vár számára készült freskók tervezeteit. Par excellence grafikai művek voltak Arany János «Ágnes asszony» c. balladájához rajzolt illusztrációk, visegrádi és szadai tájrészletek. A legkülönbözőbb technikai eljárással (tempera, akvarell, ceruza, tuss. szépia, kréta, toll) készült lapok, egyaránt rávilágítottak Székely Bertalan képszerűsítő, formaosztó erejére, hol a vonnal, hol a folt és tónus szerepét hangsúlyozó előadására, arra a komplex természetére, amit

BALLÓ EDE

BÁRÓ FORSTER GYULA ARCKÉPE

egyénisége mutat: egyszer — igaz, hogy legtöbbször — a fantázia utjain járó festőt, aki falképein absztrakt stilussal él, s másszor — arcképein, s még inkább tájképein — már a naturalizmus felé kanyarodó művészt, akit életében egyébként erről az oldalról jóformán nem ismertünk.

Karácsonyt megelőző és azt követő néhány hétben több műteremkiállítás invitálta az érdeklődő közönséget. Így Bosznay István nyitotta meg a Képzőművészeti Főiskola Andrásy-úti épületében lévő műtermét, ahol egész gyűjteményre való friss munkát láttunk. Nagybárá napos dunántúli tájképeket, tanulmányokat, amelyek a művész mult nyári munkásságának termékei. Özv. Hegedüs Lászlóné elhalt férjének hagyatékából Alma-utcai villájában, Szenes Fülöp Bécsi-utcai s Komáromi Kacz Endre és felesége Fehérvári-úti műtermükben rendeztek kiállítást. Mindenesetre kívánatos

volna, ha ez az újítás, amely alkalmas arra, hogy a művészek és a közönség viszonyát szorosabbra fűzze, meggyökeresedne.

Az Ernst-Muzeumban január 6-án nyílt meg báró Hatvany Ferenc és báró Hatvany Lajosné Winsloe Christa műveiből rendezett gyűjteményes kiállítás. Hatvany Ferenc, ugyancsak az Ernst-Muzeumban évekket ezelőtt mutatkozott be termeket megtöltő anyaggal. A műértők figyelmét egy csapásra magára vonta, már akkor is feltűnt modern francia mestereken (impresszionistákon) nevelődött kulturájával. Hatvanyban oly festőt ismerhetett meg a közönség, aki szigorú disciplinák alapján áll, a mesterségbeli tudás alapvető skáláit ernyedetlenül gyakorolta végig, felfogása nobilis, a közönséges megoldásokat messze elkerüli. Az impresszionistákhoz a nagy formaművész Ingres tanulmányozása járult, s Hatvany művészete ma általában e két polus közt váltakozik. Egyszer va-

MAGYAR MANNHEIMER GUSZTÁV

KORA TAVASZ

lamely színekben élő jelenség összbenyomásának visszaadására törekszik, másszor a forma kiemelésére, térbeli viszonyainak, súlyának hangsúlyozására. Az első kategóriába sorozhatók tájképei, csendéletei, interieurjei, olykor arcképei, a másodikba női aktjai. Egyaránt hajlama van a szín és tónus, majd a forma különleges érzetése s ezeknek összehangolása iránt. Új képei, amelyeket kiállított, eredményekkel haladásra vallanak. Egy-egy tájképén ma még biztosabb, kevesebb eszközzel ható, aktképei («Alvó nő») nem csupán külső optikai forma-megoldások: a formák mögött élet melegít. H. Winsloe Christának a kiállításon való részvétele első bemutatkozása volt. Aktokat, mellszobrokat, állatkarikatúrákat állított ki, s ezekben egy jó, alapos iskolát járt, komoly készségű szobrásznőt ismertünk meg.

A Szépművészeti Múzeum január elején mutatta be antik plasztikai gyűjteményének egy részét, amely technikai okokból már évek óta hozzáférhetetlen a közönségnek, s amely most is csak március elejéig volt nyitva, mivel egyik termét a Múcsarnok tavaszi tárlata foglalja le. Az anyag két termet töltött meg. Új szerzeményként jött hozzá tizenkét márványdarab, s 650 darabot számláló terrakotta-gyűjtemény, amelyből ezúttal csak egy üvegszekrényre való sorozatot állíthatott ki a múzeum. Letét gya-

nánt, értékes gazdagodása a múzeum antik szobrászati osztályának az a márvány-kollekció, amelyet Zsolnay Adolf kavalai cs. és kir. konzul engedett át, s amelyet a múzeum szintén bemutatott. A kiállítást dr. Hekler Antal rendezte s ugyancsak ő szerkesztette annak tartalmas leíró katalógusát.

A 32. gyalogezrednél, a budapesti házi-ezrednél katonai szolgálatot teljesítő művészek kiállítása január 10-én nyílt meg a Nemzeti Szalonban. A kiállítás jótékonycélú szolgált, az ezred elesett hőseinek özvegy és árva-alapját. A bemutatott olajfestmények és grafikai művek közül csak igen kevés nőtt ki harctéri motívumból. A fiatal művészgárdának több ismert, komoly tehetségű tagját találtuk képviselve a kiállításon, ameyeken a következők vettek részt: Axaméthy Gyula, Bálint Árpád, Berény Róbert, Bethlen Gyula, Csáky László, Cserna Károly, Edvi Illés Jenő, Frank Frigyes, galantai Fekete Béla, Fischl Gyula, Glatter Gyula, Károlyi Gyula, Kárpáthy Jenő, Kornai József, Lázár Oszkár, Lurja László, ifj. Méray Horváth Károly, Mocsányi Károly, Palesch Pál, Réczey Viktor, Teplánszky Sándor, Timár János, Veres Zoltán, Végh Gusztáv, Záhonyi Géza.

A Nemzeti Szalonban február 7-én nyílt meg S. Kalivoda Kata műveiből rendezett kiállítás. Nem emlékszünk, hogy az utóbbi évek-

FRECSKAY ENDRE

TÉLI KÉP FALUVÉGÉN

ben Kalivoda Kata felkereste volna a tárlatok nyilvánosságát, mostani gyűjteménye azonban, amely visszamenőleg demonstrálta fejlődését, annál kimerítőbb képet nyújtott munkásságáról. A nőfestőknél előszeretettel kultivált virág, csendélet és interieur, Kalivoda Katának nem témája. Mondanivalót a színes és napfényes magyar vidékről meríti, a falu világából. Parasztok jelennek meg képein, batyus asszonyok és mezitlábás gyerekek, s képei arra vallanak, hogy ezeket nem a városi kiránduló szemével nézi, hanem ismeri őket, egy-egy festménye mögött a tanulmányok egész sora van. Főképen figurális festő, alakjait leginkább plein-airbe szereti állítani, de mindig csak odáig, hogy a forma zártsága ne tompuljon, ne mosódjon el. Felfogását bizonyos tárgyilagosság jellemzi s előadása, alakjaihoz hasonlóan rusztikus. A nagy felületeket kultiválja s ahogyan ezeken a rajztudás erős bázisára támaszkodva végig szánt: e férfias biztonság tekintetében a festőnők közül alig állítható melléje valaki. Kalivoda Kata nagyon szívós energiával juthatott mai eredményeihez, a kiállítás meglepő haladásáról tanuskodott.

Február 10-én nyílt meg az Ernst-Muzeum hatodik csoport kiállítása, amelyen Csók István,

Iványi-Grünwald Béla, Feiks Alfréd és Jenő, Gara Arnold, Kádár Béla, Lányi Dezső, Zádor István vettek részt. Csók István tizennégy festményt állított ki, nagyrészt újakat, mind megannyi jellemző darabját stílusának, amely a szín delikát érzéki erejét szóltatja meg. Iványi-Grünwald Bélától vegyest láttunk tájképeket, amelyekben ugyancsak rapszodikus erővel csendül meg a szín s formai elemeket hangsúlyozó kompozíciókat, amelyek közül a «Menekülés» c. nagy vászna barokk ízű tradíciókat kelt életre. Kádár Béla jó ideje, hogy nem jelent meg műveivel a tárlatokon. Mostani munkái, dekoratív természetű kompozíciók, egyaránt vallanak irányváltoztatására, s kézség dolgában haladásra. A két Feiks-testvér francia impresszionisták nyomait követi, bár mindegyik más módon és más irányban. Feiks Alfréd például, mesterséges megvilágítású, fényeffektusokat villanásszerűen visszaadó képein, határozott Monticelli-kultuszt üz. Zádor István több mint ötven lapból álló grafikai gyűjteményt küldött, amelyek túlnyomóan különböző harctéri motívumokat adtak elő, egyszer lineáris nyelven, másszor tisztán tónus-ellentétekre épülve. Lányi Dezső néhány erőteljes konstrukcióju bronz-szobrot állított ki, s egy sorozat festett

KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ

HERVADÁSKOR

szobor-karikaturát az író és művészvilág embereiről.

Egy vitrinában Gara Arnold keramiai holmit, női melltűket, csészéket állított ki. Az újabban feltűnedezett dilettáns kísérletezések között, Gara Arnold igazán a művész rátermettségével, elmerülésével és komolyságával dolgozik iparművészetünknek e jelenleg egyébként jobb sorsra érdemes ágában, amelynek pedig szép magyar multja van. Gazdag ornamentális fantázia, stilusérzék és anyagismeret egyaránt megvan benne. Lelkes ember, aki teljesen magára hagyva, primitív eszközökkel fogott keramiai munkához, fanatizmusa és tehetsége azonban mégis oly eredményekhez segítette, amelyek európai viszonylatban is helytállóak. Amit produkál, az kulturérték, ép ezért mindenképp jogcíme van arra, hogy valami magánérdekeltség sőt maga az állam kezébe adja azokat az eszközöket, amelyekkel nagyobb problémák és feladatok irányában tudja szolgálni a hazai agyag-

művesség ügyét. Gara a háború eleje óta katonai szolgálatot teljesít, de reméljük, amikor katonai minősége véget ér, nem kell egy kis kemence mellett küzdelem. Egyenest csodálni való volna, ha a tőke, amely később még inkább fogja keresni az elhelyeződést, nem venné észre ezt a kellően még nem foglalkoztatott, kibányászni érdemes, fejlődésképes iparművész-tehetséget.

Vidéken — Kassán — alkalmunk volt látni egy kiállítást, amely február 17-én nyílt meg. Ez a tárlat örvedetesen különbözött a tipikus «vidéki» tárlatoktól. A helyi dilettántság ugyan szintén jelen volt, de nem oly mértékben, hogy minden helyet festegető hölgyek és nem művészetre hivatott rajtanítók ambíciója foglalt volna le. Az anyag jórésze komoly színvonalat ütött meg, sőt a mesteri jelleg sem hiányzott. A kiállítás ugyanis oly élő és elhalt festők műveiből rendeződött, akik négy felső-magyarországi vármegye — Abauj-torna, Sáros,

Érvénytelen
Kassai Művelődési Központ
Kassai Művelődési Központ

GY. SÁNDOR JÓZSEF

PRÁGA

Szepes, Zemplén — területén születtek, működtek vagy működnek. Természetesen e széles programot korántsem merítette ki, de a program alapján oly kiállítást sikerült összehozni, amelynek határozottan közönségnevelő hatása volt. A kiállításon Zemplényi Tivadar egy ifjúkori, atyjáról festett arcképét láttuk (Várkoly János örököseinek tulajdona), s három jellemző, elsőrangú darabját kiforrott művészetének (a Rákóczi-Muzeum tulajdonában lévő «A baba reggelizik», a király tulajdonát képező «Parasztlány kosarával» s annak idején Münchenben díjat nyert «Templomban»). Beniczur Gyulának nyolc munkája volt jelen, hatvanas és hetvenes években festett arcképek, báró Mednyánszky Lászlónak «Erdő széle» c. tájképe (Kassa város tulajdona), Horovitz Lipótnak három arcképe abból az időből, amikor Kassán dolgozott, Boruth Andornak a Műcsarnok múlt évi tavaszi tárlatáról ismert arcképe, a király számára vásárolt «Olasz utcai énekes»-e s egyéb munkái, Éder Gyulának öt

figurális képe, köztük a Rákóczi-Muzeum tulajdonában lévő «Az éjszaka». Három fölötté korán elhalt fiatal tehetségnek: Andorko Gyulának, Aranyossy Ákosnak, a kassai születésű Kővári Szilárdnak kis kollekcióját láttuk viszont s meg kell említenünk még Hornyay Ödön, Gimcs Lajos, Halász-Hradil Elemér, Nádor Ede, a helybeli nevek közül Mousson J. Tivadar, valamint Kőszeghy Elemér munkáit, akinek érdeme egyébként a kiállítás rendezése is. Különös érdeklődéssel néztük a kiállítás történeti részét, amelyben a XVIII. század végén s a XIX. század első felében Kassán, illetve a Felvidéken működött festők képeivel találkoztunk. Ezek: a három Klimkovics-testvér (Béla, Ferenc és Ignác), a nagy termékenységgű löcsei Czauzicz, Stunder János (XVIII. sz.), Müller Gusztáv, Révész György, Rombauer János, Stadler Antal, Roth Imre, akiknek képei részint Kassán élő magánosoktól, részint a Rákóczi-Muzeumból kerültek a kiállításra.

A Nemzeti Szalon termeiben március 3-án.

MOLDVAI KRAJNA JÁNOS

ERDEI ZIVATAR

nyílt meg a «Céhbeliek» második kiállítása, amelyen huszonhét művész szerepelt. Az első teremben egy nagyszabású emlékmű tervezete vonta magára a figyelmet, amelyet alkotói a temetőbe szántak s a főváros kegyeletét fejeznék ki el-esett fiaik iránt. Az emlékmű építészeti megoldása Hikisch Rezső műve, alapgondolata: nyitott kupolacsarnok. Négy főtámasztó pillérének külső fülkéiben Berán Lajos, Horvai János, Telcs Ede, Tóth István szoborcsoportjai foglalnak helyet, amelyek a háború küzdelmét fejezik ki. A felül körülfutó friznek, a nemzet gyászáat kifejező domborműveit Beck Ö. Fülöp és Moiret Ödön tervezték. A kupolacsarnok belsejében Moiret Ödön szoborcsoportja áll, a háború hő-sének fenséges tragédiáját ábrázolva. A kupolát alul körülfutó friz mozaikképeit Nagy Sándor tervezte, tárgya az anya, a hitves és a gyermek hármasság kálváriája, a felülfutó friz mozaikja Körösfői K. Aladár műve, s a háború után megújuló magyar nemzetbe s annak kulturájába vetett hitet akarja szimbolizálni. Az emlékművet tervezői hosszúka s térre szánták, amelynek bejáratát Szentgyögyi István és Horváth Géza által mintázott, a Halált és Feltámadást ábrázoló szoborcsoportok jelölnék meg. A kiállítás katalógusához írt előszóhoz Körösfői

K. Aladár foglalkozik az emlékmű intencióival. Ezt az előszót, gondolatszépességénél fogva érde-mesnek tartjuk itt újra közölni: «Midőn mi «Céhbeliek» most második kiállításunkat mutatjuk be a közönségnek, tétovázva, elfogódva, szorongással eltelve állunk meg magunk is munkáink előtt. Egy belső hang így szól meg bennünk: «Mit akarsz te botor, parányi, gyenge ember gyarló alkotásaiddal, most, amikor pillanatok alatt porrá és rommá válhatnak és rommá válnak elődeidnek, az elmúlt századok nagy művészeinek — lettenek legyen azok olaszok, franciák, angolok, németek vagy magyarok — legdicsőbb és leghatalmasabb alkotásai! Midőn a dómok boltozatát beszakítja a gránát, ledönti a megváltónak és szentjeinek faragott szobraikat, s a táblára festett bibor palástos madonnák az út szélén hevernek! A pusztítás, a tagadás nemtőjének karja feltartóztatatlanul sújt le reánk, bárgyuság szembe szállni véle! Bocsásd le karodat, arcodat takard el és állj szép csendesen félre!

És mi mégis oda állunk, fegyverrel, a mi szerszámainkkal a kezünkben és hinni, bizni, alkotni, tanítani akarunk.

Magának a nagy világtemetőnek a romjai alól akarjuk a művészet szelid virágát kifakasztani.

DUDITS ANDOR

VIHAR UTÁN

Az együttműködés szép tervét, amit utra-valónak tettünk tarisznyánkba, mikor mint «Céhbeliék» útnak indultunk, most megpróbáljuk valóra váltani.

Annak a néha fenséges és felemelő, de még gyakrabban visszataszító és képtelenül kegyetlen örületnek, amely most végig korbácsolja az egész világot és annak az ezernyi ezer vértanunak, aki odanyújtotta életét a süvöltő zivatarnak, mi csekély erőnkől dadogva, de őszinte megilletődéssel szerény emléket szeretnénk emelni s ezért összeállottunk néhányan, többen, és megterveztük a «Hősök emlékét». Minden ember itt, mint valamikor a rég letűnt századok idejében, közös akarattal, szeretettel, lelkének, munkájának legjavát tette bele a feladatba s ezért szeretnők azt elhinni, hogy a sok művészlélek együttrezgésének halvány visszfénye csakugyan ki is ül erre a munkára.

És ha valaha, úgy most ezerszeres kötelességünk összeszedni minden erőnket, összefogva, egymást biztatva valamennyien, hogy a művészet vigasztaló és összhangot, megnyugvást, békességet

fakasztó hatalmával, ha még oly halkan is, de mégis költögessük e lidércnyomásból az emberiséget és sebeit kötögessük, fájdalmát enyhítsük az ébredezőnek.»

A kiállításon aránylag nagyobb mértékben lépett előtérbe a szobrászat. Kisebb-nagyobb tanulmányokkal, portraidokkal, akt-kompozíciókkal, plakettekkel a magyar szobrászművészetnek egész sor elismert, illusztris embere volt képviselve: Beck Ö. Fülöp, Berán Lajos, Damkó József, Horvai János, Horváth Géza, Moirét Ödön, Pick Lajos, Szentgyörgyi István, Telcs Ede, Tóth István. Körösfői K. Aladár kilenc képe közül megemlítjük fia arcképét, a csupa friss közvetlenséggel festett gödöllői és brezovai vásárt. Szlányi Lajos tátrai tájképeket állított ki, jellemző darabjait naturalista stílusának, Glatz Oszkár delikát finomságú figurális dolgokat, Nagy Sándor gyengéd színekre hangolt tájképet, arcképet s illusztrativ természetű vízfestmény-kompozíciókat (Arany János «Buda halála» c. balladájához), Paczka Ferenc Görgei Artur jellemző karakterű arcképét s «Emese

BURGHARDT REZSŐ

KELL DUCI

álma» c. kompozíciót, Mendlik Oszkár tengeri moovitumokat, Miess Frigyes két figurális tanulmányt, Edvi-Ilés Aladár tájképeket s egy «Ló-istálló» c. régebben készült festményt, amely a művész kvalitásainak egyik legsúlyosabb darabja, Déry Béla hollandi tájképeket, gróf Bánffy Miklós, Nagy Sándorné és Raáb Ervin vízfestményeket, Hornyay Ödön pasztelleket, Nádler Róbert s főleg a szín elementumát érző Vass Elemér tájképeket.

A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya március 3-án nyitotta meg XXVI. kiállítását. Ezuttal újabb szerzeményeinek második sorozatát mutatta be, melyek vásárlás útján jutottak a múzeum birtokába. Az anyag 163 lapot ölelt föl, s a XIX. század elejétől egészen napjainkig a grafikai fejlődésnek majd minden fázisát képviselte jellemző darabokkal. Gerincét

magyar művészek munkái adták, a kisebb külföldi anyagról is azonban elmondható, hogy szerencsésen került össze, mert jórészt kimagasló, egyetemes jelentőségű individuumok művészetét képviselte.

A Bécsből Pestre települt, finomkezű és annak idején keresett nevű biedermeier-kori mesternek, Lieder Frigyesnek vízfestményeivel kezdődött a gyűjtemény. A kiállítás rendezésén kívül a gyűjtő dr. Meller Simon érdeme, hogy a múlt század első feléből egész sor oly művésztől sikerült egy-egy lapot bemutatnia, akit a közönség nem ismer, az «elfelejtettek» közé tartoznak, nevük még a lexikonban sem szerepel. Ezek, az Ernst-Múzeum biedermeier kiállítására óta egyedül Melegh Gábort nem számítva ide: Fialla A., Luby Imre, Medvey Ágost, Zukova János, Kozina Sándor, Schoeller J.,

KNOPP IMRE

SEVILLAI TÁNCOSNŐ

Sterió Károly, Syko Miklós, Simó Ferenc, Sonnenschein Gáspár, Doctor A., Ender Johann. Barabás Miklósnak négy vízfestésü arcképét láttuk a kiállításon, s egész kis kollekciót kitevő tuss, pasztell, kréta, ecsetrajzzal volt képviselve Székely Bertalan művészete. Az illusztráció régebbi, elbeszélő stíljét Jankó János, Wágner Sándor néhány lapja hozta a közönség elé, Benczur Gyula rajzmódját egy a «Vajk megkereszteltetésé»-hez szolgáló tanulmány, egy-egy lap a genre-korszak, a hetvenes, a nyolcvanas, a kilencvenes évek naturalista művészetét (Mészöly Géza, Gyárfás Jenő, Grimm Rezső, Vágó Pál, Deák-Ebner Lajos, Bruck Lajos, Baditz Otto, báró Mednyánszky László, Tahí Antal, Latkóczy Alajos, Bihari Sándor, Hegedüs László, Karlovszky Bertalan, Koroknyai Ottó, Kacziány Ödön, Magyar Mannheimer Gusztáv, Fényes Adolf). Szinyei-Merse Pálnak öt ceruza-

rajzát állította ki Meller, három közülök a «Majális»-hoz, egy a «Nőrablás»-hoz szolgáló grafikai jegyzet. Különösebben kiemelődött a nagybányaiak stílusa, akik az illusztráció terén új álláspontot képviselnek (Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla, Réti István, Thoma János). Egy-egy lappal szerepelt még a gyűjteményben Kelety Gusztáv, Melka Vincze, Ziegler Károly, Wellmann Róbert, Smigelschi Oktáv, Glatz Oszkár, Nagy Sándor, a szobrászok közül szobrokhoz készült tanulmánnyal Izsó Miklós, Ligeti Miklós, Vedres Márk, Beck Ö. Fülöp, Ferenczy Béni. Az impresszionista Rippl-Rónainak öt vízfestményét láttuk a gyűjteményben, Vaszary Jánosnak egy, Kernstok Károlynak két dekoratív lapját s a mai fiatal generációból a következők különböző stíliú grafikai műveit: Vadász Miklós, Hatvany Ferenc, Zádor István, Rudnay Gyula, Lénárd Róbert, Vida Árpád,

KEMÉNYFFI JENŐ

ZÖLD SZOBA

Pogány Willy, Hermann Lipót, Pór Bertalan, Ferenczy Valér, Ferenczy Béni, Uitz Béla, Berény Róbert, Lampérth József). A külföldi mesterek közül Menzelt, Millet-et, Corot-t, Liebermann-t három-három lap képviselte, Leibelt két ceruzarajz, A. Feuerbach-ot, Mares-t, Rousseau-t, Rodint, Maillott stb. egy-egy tanulmány.

Az Ernst-Muzeum Deák-Ébner Lajos műveiből rendezett gyűjteményes kiállítást, amely március 10-én, nyílt meg. A kiállítás nemcsak a ma felnőtt új nemzedék, hanem a régebbi közönség számára is valósággal művészeti szenzációként hatott, mert Deák-Ébner festői erejének teljességében, egészen új oldalról mutatta meg. Deák-Ébner, aki ma egy-két esztendő híján hetvenéves, valamikor egészen más csapásokon járt, mint aminőkön a kilencvenes évektől kezdve látjuk, Lotz Károly nyilvánvaló hatása alatt. A múlt század hetvenes éveinek elején, amikor mint egészen fiatal festő Párisba vetődik, a francia naturalista mesterek lelkes és megértő tanítványa, s ha abszolút értelemben nem is nevezhető kezdeményezőnek, mindenesetre az akkori újítók

csapatában foglal helyet. Párisban Munkácsy és Paál László, Szolnokon a magyar népelet festői jelenségeiben elmerülő Pettenkoffen közelsége lendületes tempóban viszi előre, oly művek alkotására sarkalja, amelyek a maguk nemében mesteri darabok. Arcképei csupa közvetlenséggel ható festői jellemzések, tájképein gyöngéd tónusokban éi a természet bája, szolnoki piacról festett jelenetein kicsattanó a frissesség. A kiállítás vagy három termet betöltő anyaggal, nyomon követte irányváltoztatását, későbbi fejlődését is, — de helyét a magyar művészettörténetben ezek a kis formátumu, intim képek ássák mélyebbre, amelyek most magánosok gyűjteményeiből s a művész műterméből kerültek elő, ahol hosszú idő óta majdnem megmagyarázhatlan csöndben és szerénységgel húzódtak meg.

A Szent György-céh XXXIX. művészeti aukciójának, amely március hó 16-ikán és 17-ikén folyt le, főleg iparművészeti jellege volt. Az anyagban különösen a kerámia szerepelt bőséggel, Sèvres-Meissen-Alt-Wien készítményeken kívül a régi magyar agyagművességnek egész kollekcója, majd különböző (flandriai, velencei,

HORVAI JÁNOS

SIREMLÉK

francia, magyar) vert és varrt csipkék, miniatűrök. Az árverés alá került képanyagból a következők műveit említjük meg: Zichy Mihály rajza («Tanulmányok egy jelmezes ünnepélyhez»), Barabás Miklós (fiatal férfit és fiatal nőt ábrázoló két arckép, szignatura 1851.), Amerling («Galambot etető kisleány»), a XVIII. század végéről Wagner János Frigyes nevű Lőcsén működött festőnek négy arcképe, Schöller (Női arckép, 1835), Pentelei Molnár János (Tájkép), Peske Géza («A kis nyalánk»).

A Frenkel-féle aradi-utcai műkereskedésben Körmenyi Frim Ervin újabb és régebbi festményeiből kiállítás nyílt meg március 17-én. Csendéleteket, arcképet, tájképeket mutatott be Körmenyi Frim Ervin, aki a háború előtti években a legtöbbször a Művészház tárlatain szerepelt. Annak idején, vagy tíz éve, azzal a fiatal nemzedékkal indult, amely a maga lelkes törekvését Cézanne eredményeibe kapcsolta be, mint azonban a legtöbbször ebből a nemzedékből, Körmenyi Frim Ervin is, Cézanne-tól meglehetősen messzire elkanyarodott, amit ma főleg éppen a csendéleteiről lehet leolvasni. Kiállításán úgy láttuk, hogy tehetségének igazi terrena a tájkép, a természet

színes jelenségeinek friss, bár valami dekoratív ízt rejtő visszaadása.

Undi Mariska műteremkiállítást rendezett, Fehérvári-úti műtermében (56. sz.), amely március 30-ától kezdődőleg két hétig állt rendelkezésére az érdeklődőknek. Undi Mariska főleg iparművészeti, dekoratív természetű munkáiról ismert nevű művésznő, egy időben a Gödöllőn Kőrösfői K. Aladár köré csoportosuló művésztszövetséghez tartozott. Nagyobbszabású munkája a fővárosi Népszálló számára csinált dekoratív friz-sorozat, mint festő inkább csak az utóbbi években szerepelt egy-egy tárlaton. Műtermében most arcképeket mutatott be, pasztelleket, amelyek női táncmozdulatok ritmikus érdekességeit adták vissza, s tabáni házakról, utcarészletekről készült vízfestményeket.

A Nemzeti Szalonban március 31-én nyílt meg Góth Móric gyűjteményes kiállítása. Góth Móric jó néhány éve nem jelent meg a nyilvánosság előtt. Már a háborút megelőzően külföldön tartózkodott, Amerikában járt, majd Belgiumban akart állomást tartani, hogy ott dolgozzék, amikor kiütött a háború, s Góth Móricnak Le Panne-ból sietve kellett távoznia.

GLATZ OSZKÁR

KRUMPLIT HÁMOZÓ LEÁNY

Hollandiába menekült, ahol eleinte az átélt izgalmak tétlenségre kényszerítették, de vagy két éve már újra erőteljes munkába foghatott s ennek eredményeit most elküldte Budapestre. Több mint kétszáz darab festményt és rajzot számlált kiállításra.

Gyűjteményének gerince a holland anyag volt, de ezenkívül vagy nyolc évre visszamenőleg, régebbi képeket is kiállított, amelyek közt egyaránt voltak magyar földön festett, valamint bretagnei, olasz, belga s északamerikai tájképek, intrieurök alakkal, figurális dolgok. Álláspontot, művészi meggyőződést tekintve, Góth Móric e képek alapján ma is az a festő, aki volt, amikor feltűnt komoly figyelmet keltő, egymásután elismerést arató festményeivel. Min-

den spekuláció, komponáló szándék nélkül közeledik a természethez, hogy annak egy-egy jellemvonását, elsősorban fény és tónushatásait, minél közvetlenebb módon adja vissza. Stílusa lényegben nem változott, de még egyszerűbb lett, kétségkívül kevesebb eszközzel rögzíti meg benyomásait, amelyek a léleknek rendszerint valami rezignált állapotából, elegikus hangulatából születnek.

*

Kassa város által városszabályozásra kiírt eszmei tervpályázatra a beérkezett tizenegy pályamű közül az első díjat Lechner Jenő és Varga László tervének ítelték, a II. díjat Kopeček György, a III. díjat Novák Ede pályaterve nyerte el.

NÁDLER RÓBERT

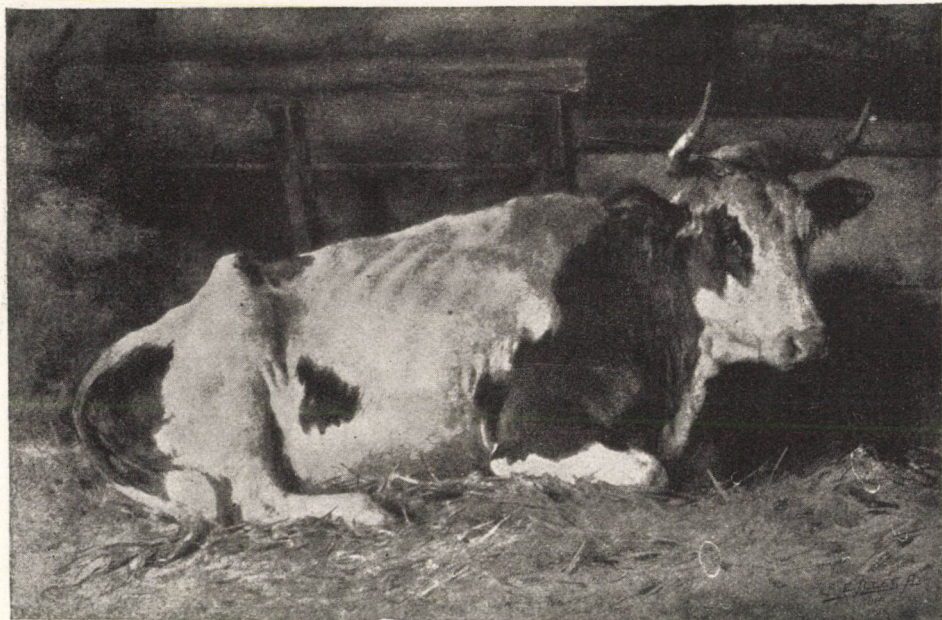
FIATAL FESTŐNŐ

SÓS GÉZA

Sokat szenvedett művész szállt sírba az év január 30-án Budapesten. Sorsa hasonlatos ama regények egyikéhez, amelyek a művészyomort választották tárgyul s amelyekről a nagyközönség nem is hiszi, hogy az író fantáziáján kívül, a való életben is realizálódhatnak. Keserű sorsát már születésekor szinte magával hozta. Mert az, hogy éppen Bécsben született (1870 dec. 31.), mint valami átok nehezedett egész pályafutására. Atyja ugyanis évtizedeken át Budapesten hivatalt bírt egy bányavállalatnál, tehát magyar honosságú volt, Sós Géza tehát bécsi születése ellenére is magyar illetőségű volt. Ennek az lett a következménye, hogy később pályafutásának nehéz napjaiban sem itt, sem Bécsben tudni sem akartak róla.

Iskoláit még Budapesten járta, de a szobrászati akadémikus tanulmányokat már Bécsben kellett végeznie, mert a bányavállalat atyját Bécsbe helyezte át, Bécsben Kundmann és Hellmer voltak tanárai. Tehetségét, amely különösen állatok mintázásában nyilvánult meg, hamar elismerték a tanárai s akadémiai kitüntetésekhez is juttatták. Őt azonban elfogta a honvágy s befejezve tanulmányait, a legszebb reményekkel sietett Budapestre.

Itt nagy csalódás érte. Nem fogadták el magyar szobrásznak s egy ösztöndíjtól is ily címen ütötték el. Hogy legyen miből megélnie, beállt Zala György műtermébe s ott segédkezett a millenáris emlékmű munkálataiban. Őt esztendeig tartotta fönn magát ily módon, ámde az önálló munkálkodás vágya felülkerekedett benne. Ott hagyta a műhelymunkát s a maga

EDVI ILLÉS ALADÁR

FEKVŐ TEHÉN

eszméi szerint kezdett dolgozni. Efajta műveit azután a Műcsarnokban állította ki, ahol egy évtized minden kiállításán megjelent valamely művével. Szobrász-társai elismerték tehetségét, ám a közönség nem nagyon kapott művein. Ő maga sem igen volt alkalmas arra, hogy esetleg társadalmi szerepléssel, összeköttetések keresésével bizonyos népszerűséget vagy amatőr-kört teremtsen magának. Szerény, szótlan, elvonult, csak éppen a munkának élő ember volt. Csakhamar meg kellett izlelnie a nyomort, minden formájában. Oly keserves anyagi körülmények közé került, hogy már a frissen mintázott munkák gipszbeöntésére sem tellett. Nem egy műve ennek következtében tönkre is ment. Ismételten folyamodott ösztöndíjért, segélyért. Mindig bécsi származása címén utasították vissza. Nagy nyomora visszahajtotta tehát Bécsbe, hátha ott jobban boldogul. Itt azonban a Magyarországon töltött tíz évet rótták fel neki, s benne csak az idegen, magyar szobrászt nézték. Szörnyű öt év következett. Hogy éhen ne haljon, potom áron sorra elvesztegette a munkáit s gyakran hónapokon át sem jutott hozzá, hogy művészi munkát végezzen,

Ekkor a nyomor tetőpontján egyszerre feléje mosolygott a remény. Egy Buenos Airesben

élő magyar szobrász biztatta levélben, jöjjön ki, van ott munka bőven, a Nemzeti Bank új palotájának építkezésénél.

A meghasonlott, nyomortól elgyötört szegény művész kapva kapott az alkalmon. Pénze nem lévén, mint fedélközi utas tette meg a nagy utat az új ígéret-földje felé.

Két hónapig jól ment minden. Akkor aztán egyszeribe politikai okokból beszüntették a bankpalota építését. Ott állott tehát, ahol kezdte. Hogy betevő falatja legyen, dekoratív szobrászoknál vállalt munkát és éveken át ezen tengődött. Az idegen környezet, minden érdekessége ellenére sem tudta lelkének honvágyát elcsitítani, gyenge fizikumát pedig kikezdte a szokatlan éghajlat. Nem tudott többé a honvágnak ellenállani. A mostoha, de szeretett hazába eljutni, ez lett most már egyetlen törekvése. Mint fedélközi utas jött az új ígéret földjére, mint fedélközi szegény utas tért vissza onnan egy krajcár nélkül.

Itthon elszánta magát a végső küzdelemre. De közbejött a háború s minden kilátása elenyészett. Betegen, összetörve, apró hivatalnoki munkálkodással próbálta a maga és családja számára valahogy lehetővé tenni a megélhetést. Ebből a súlyos, keserves küzdelemből

SZLÁNYI LAJOS

BUCSUZÓ TÉL

végre a jótékony halál szólította utolsó pihenőre. Meghalt a budapesti István-kórházban, családján kívül senki által észre nem véve, mindenkitől elhagyatva.

Sós Géza Budapesten a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalonban szokott volt kiállítani. Bécsben a Künstlerhausban és a Secessionban. Iparművészeti munkáit a milanoi nemzetközi iparművészeti kiállításon ezüst éremmel tüntették ki. Sokféle, kisebb-nagyobb méretű művei szármára nagyobbára az állatvilágból szerzett modelleket: oroszlánok, párdúcok, bikák, sasok stb. művészi szemmel meglátott mozdulatai s jellemképei teszik ki szorgalmas munkássága eredményét. Jeles tehetségét nagy buzgalommal s a művészetbe vetett rendíthetetlen hittel fejlesztette s valóban nagy kár, hogy érvényesülnie nem engedtetett. Dísztelen sírja intő jel azok számára, akik a művészek sorsára befolyással bírnak. Úgy tudjuk, hogy hátrahagyott munkái gyűjteményes kiállításon lesznek láthatók. A közönségnek tehát alkalma lesz holta után észrevenni a művészt, akit éltében szinte rendszeresen mellőzött.

A MŰCSARNOKBÓL *

AZ 1917/18. ÉVI TÉLI TÁRLAT EREDMÉNYEI. A téli számban jeleztük már, hogy a sivár esztendőök után a téli tárlaton végre a képzőművészet terén is bekövetkezett a várva-várt fellendülés. A közönség vásárló kedve mindjárt a megnyitás után megnyilatkozott és meg nem csappant a tárlat bezárásáig, ami január 6-án történt meg. A szép eredményt minden szónál ékesebben bizonyítják az alábbi statisztikai adatok.

A tárlaton kiállított 435 műből eladó volt 396 és ezek közül megvettek 147-et 279,150 koronáért, még pedig: az állam 4-et 14,500 koronáért, Budapest székesfőváros 4-et 8750 koronáért, a társulat Andrássy Dénes gróf alapítványának a kamataiból 3-at 10,000 koronáért, a Pesti Műegylettől átvett vagyon kamataiból 1-et 1400 koronáért és 50 éves fennállá-

* E rovatot Leskó János a titkárság vezetésével megbízott h. titkár állította össze.

NAGY VILMOS

PIHENŐ

sának az emlékére a Nemzeti Múzeum éremtárának 4-et 300 koronáért, a magános vásárlók 102-öt 220,750 koronáért, végül a társulati nyerő tagok 29-et 23,450 koronáért. A nyerők 12 mű vételénél nyereményeikre ráfizettek 4000 koronát és nem értékesítettek nyereményeikből 550 koronát, s ezt az összeget az igazgatóság a tavaszi sorsjátékra fordította.

Az állam a következő műveket vette meg: Balló Edétől: Szalay Imre báró arcképe, olf.; Glatz Oszkártól: Bujáki csendélet, olf.; Kató Kálmántól: Mosónők, olf.; ifj. Vastagh Györgytől: Madarász Viktor mellszobra, bronz.

Budapest székesfőváros megvásárolta: Körösfői Kriesch Aladártól: A tölgyfa, tempera; Szlányi Lajostól: Hóolvadás a hegyekben, olf.; Uitz Bélától: Fürdőzők, rézkarc; Wágner Gézától: A Kigyó-tér olf.

A társulat vásárlása az Andrássy Dénes gróf alapítvány kamataiból: Edvi Illés Aladártól:

Orosz fogoly otthona, vízf.; Siligai Ferencztől: Megjött az apa, olf.; Szüle Pétertől; Női akt, olf. A Pesti Műegylettől átvett vagyon kamataiból a Szépművészeti Múzeum részére Mednyánszky László bárótól: Tanulmányfej, olf. és végül fennállása 50 éves évfordulójának az emlékére a Nemzeti Múzeum éremtárának: Esső Erzsébettől: Háború, vasérem, Boelke, vasérem, Konyovics, vasérem, továbbá: Fémes Beck Vilmostól: Francevich, plakett.

Az őszi sorsjátékon nyertes tagok a következő műveket választották:

Augenfeld Ödön: Gulyás János 117. «Zongoralecke» című művét.

Bábai Bay Sándor: Kacziány Ödön 320. «Holdas éj» című művét.

Bagovcsevich Róbert: Mátray Vilmos 307. «Nagymosás» című művét.

Budapesti evang. leányiskola; Pörge Gergely 270. «Alföldi tanya» című művét.

KÁLMÁN PÉTER

FIATAL PARASZTASSZONY

Dr. Fazekas Oszkár: Rubovics Márk 326. «Csendélet» című művét.

Feledy Dezső: Epstein Erzsébet 387. «Interieur» című művét.

Francsek Imre: Gerritsen Vilmos 231. «Csendélet» című művét.

Gaul Károly: Murin Vilmos 227. «Csendélet» című művét.

Hammersberg Jenő: Börtsök Samu 109. «Délutáni napsütés» című művét.

Jászóvári premontrei rend: br. Splényi Ernest 176. «Virágok» című művét.

Királyffy Béla: Rubovics Márk 325. «Pezsgő és sajt» című művét.

Kun Viktor: Gergely Imre 286. «Virágvásár» című művét.

Laehne Vilmos: Neogrády Antal 359. «Falun» című művét.

Dr. Lindenberg János: Madarász Gyula 375. «Falu vége» című művét.

Lovrich Gyula: Bruck Hermina 96. «Kés-márki részlet» című művét.

Lovrich István: Neogrády Antal 214. «A plébános kertje» című művét.

Nádlér Róbert: Vámosyné Eleőd Carola 303. «Hegylakók vasárnapi diszben» című művét.

Nyiregyházi Kaszinó Egylet: Földes Imre 233. «Ligeti idill» című művét.

Pisszer József: Clauder Margit 243. «Fenyves szélén» című művét,

Pucher István: Garzó Bertalan 292. «Ősz a ligetben» című művét.

Rédey Miklós: Csapó Jenő 364. «Tavaszi virágok» című művét.

Ruzsinszky Jusztin: Kacziány Ödön 235. «Szabadban» című művét.

Temesvári áll. főreáliskola: Markó Ernő 279. «Az uraság kazalai» című művét.

Dr. Temesváry Rezső: Rottmann Mozart 347. «Ábránd» című művét.

BÉLI VÖRÖS ERNŐ

KÚTNÁL

Thék Endre: Tury Gyula 228. «Falú vége» című művét.

Tornai Gyula: Magyar Mannheim Gusztáv 34. «Tivoli» című művét.

Varga Lajos: Kacziány Ödön 344. «Búcsuzó fény az Adrián» című művét.

Vajda Zoltán: Rubovics Márk 360. «Legelőn» című művét.

Zalavármegye nemesi pénztára: Beszédes László 318. «Az áldomás» című művét.

A tárlatra kitűzött állami művészeti nagy aranyérmét, a pályabíróság javaslatára, Apponyi Albert gróf, vallás és közoktatásügyi miniszter Knopp Imre festőművésznek adományozta Biedermeier-szoba című olajfestményeért, az egyik kis érmet Horvai János szobrászművésznek Siremlék-tervezeteért és a másikat Miess Frigyes festőművésznek A reggel című olajfestményeért.

Wolfner Gyula választmányi tag 4000 koronás díjából a pályabíróság 2000—2000 koronával tüntette ki Koszta József festőművészt

Kukoricatörök című olajfestményeért és Orbán Antal szobrászművészt Bajtársak című siremléknek készült szoborcsoportjéért.

A 2000 koronás Ipolyi Arnold-féle díjat Damkó József szobrászművész nyerte el a Szent Péter apostolt ábrázoló márványszobrával.

A néhai Ráth György-féle 1200 koronás díjat a pályabíróság az elhunyt Holló Barnabás szobrászművész posthumus műveért, II. Rákóczi Ferenc lovasszobrájáért ítélte oda, a társulat egykori nagynevű igazgatója, árkosai Benkő Kálmán emlékére tett alapítvány kamatainak az 1000 koronás díjával pedig Tatz László festőművészt tüntette ki, Fiala nő képe című olajfestményeért. A Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díját Udvarý Géza festőművész nyerte el Nászajándék című olajfestményével, Esterházy Miklós Móric gróf 600 koronás díját Garzó Bertalan festőművész Olvasó leány című vízfestményével és végül az Erzsébetvárosi Kaszinó 500 koronás díját Perlrott Csaba Vilmos festőművész Modelljeim című olajfestményével.

STETKA GYULA

ARCKÉP

SZAMOSI SOÓS VILMOS

RECECE, NEM
VAGYOK ÉN KAPITÁNY

WÁGNER GÉZA

A BUDAI SZT. ANNA TEMPLOM

Beszámolásunkban örvendetes tényképpen regisztráljuk azt is, hogy a tárlatot a társulati tagokon kívül majd 20,000-et nézték meg, s a belépődíjakból 25,187 korona, míg az eladott 8400 tárgymutatóért 16.800 korona folyt be, s így a pénztárjövedelem 41,987 koronát tett.

A háború kitörése óta, a téli tárlaton jelent meg első ízben a társulat védnöke, József királyi herceg a nejével, Augusztia királyi hercegasszonnyal a képek és szobrok között és hogy rövid szabadságából is időt szakított a tárlat megtekintésére, ismételten tanujelét adta annak, mennyire a szívéhez nőtt a magyar képzőművészet. Megtekintette a tárlatot a védnök fia, László királyi herceg is és igen sokan a szövetségeseink előkelőségei közül.

HÁRMAS HAGYATÉKI KIÁLLÍTÁS. A téli tárlat után a társulat a háború kitörése óta ez-

idén először rendezett a rendes tárlatokon kívül egy hármás hagyatéki kiállítást a Szépművészeti Múzeumban, amelyre a múlt évben elhunyt Madarász Viktor és Zemplényi Tivadar festőművészeknek és Holló Barnabás szobrászművésznek a hagyatékában talált műveit gyűjtötte össze és kiállította azon a korábban elhunyt Pataky László néhány festményét is.

Nagy anyagi áldozatkészséggel és azért rendezte meg a társulat ezt a hagyatéki kiállítást, mert az ilyenmű kiállítások a hátramaradottakra rendszerint jobb anyagi eredménnyel járnak, ha azok ideje közelebb esik a művész halálához. A múzeumi szűkös helyiségek miatt azonban a gazdag anyag igen súlyosan szenvedett, s kellőképpen csakis a múcsarnok termeiben jutott volna érvényre, ahol emellett még a hagyatékokat az elhunyt művészek magántulajdonban lévő alkotásaival gyűjteményes kiállítássá lehetett volna kiegészíteni, amely

BACHMANN KÁROLY

CSENDÉLET

egy gazdag fejezetét adta volna a magyar művészet történetének.

Ez az oka annak, hogy a társulatnak a rendszer tárlatokon kívül más kiállítások rendezéséről a háború alatt kénytelen kellett lemondania, ami miatt igen sokan nagyon súlyosan szenvednek.

A kiállításon, amely február 2-től 17-ig volt nyitva, magánosok Zemplényi művei közül 19-et vettek meg 52.700 koronáért, Madarász képei közül 5-öt 6400 koronáért és Holló szobrai közül 4-et 3400 koronáért. Elkelt összesen 28 mű 62,500 koronáért.

Megtekintették a kiállítás anyagát az állam és a székesfőváros művásárló bizottságai is, mindhárom hagyatékából több művet jelöltek ki megvételre, s e vételek végleges lebonyolítása után a vásárlások végösszege szépen fog gyarapodni.

HÁROM MŰVÉSZCSOPORT A TÁRSULAT KEBELÉBEN. A jury szabályzatok értelmében

a múlt év végéig három művészcsoporthoz jelentette be megalakulását és az igazgatóság ezidei első ülésén mind a három csoportot kellően megalakultnak ismerte el és felruházta az 1918/19. évi téli, valamint az 1919. évi tavaszi tárlatra a szabályokban biztosított jogokkal, amelyek alapján minden csoport e két tárlatra a saját kebeléből külön-külön felvételi jurt választhat és a tárlatokra elfogadott anyagot a kiállítási helyiségekben egymástól elkülönítve rendezheti el. A csoportokat a választmány is kellőleg megalakultnak ismerte el és így az eddigi két csoporton, a Szabadművészek Csoportján és a Múcsarnoki Független Művészek Csoportján kívül az Új Művészcsoporthoz is funkcionálni fog. A szabadművészek ügyvezetője Kallós Ede szobrászművész, a Függetleneké Balló Ede festőművész és az újaké Róna József szobrászművész.

A Szabad Művészek Csoportjának bejelentett festő tagjai: Benczúr Béla, Bacsa András, Beödi Balogh Gábor, Csánky Dénes, Éder

MURÁNYI GYULA

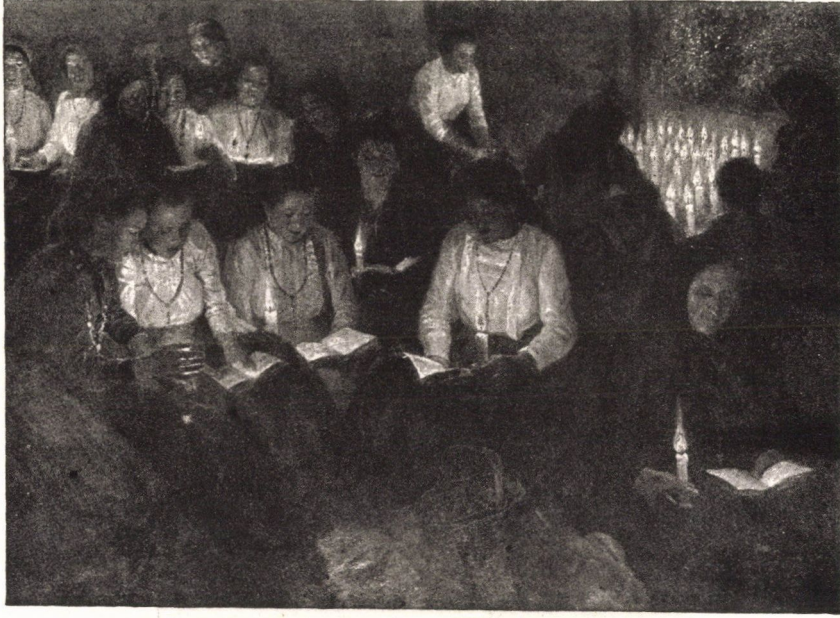
K. DURIGÓ ILONA

LIPTÓJUVÁRI STRÓBL ALAJOS

ANYÁM

NAGY ERNŐ

BUCSUSOK

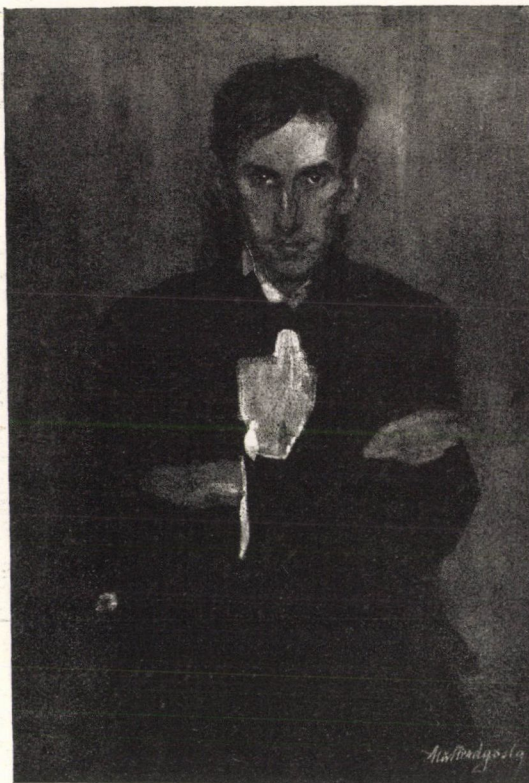
Gyula, Freckay Endre, Hány Gyula, Jávor Pál, Józsa Károly, Karlovszky Bertalan, Andaházi Kasnya Béla, Moldvai Krajna János, Knopp Imre, Komáromi Kacz Endre, Kosztolányi Gyula, Katona Nándor, Kövér Gyula, Kümmerle Pál, Koszta József, Karvaly József, Kukán Géza, Mérő István, Moldován Béla, Mányai József, Márton Ferenc, Nagy Vilmos, Nyilassy Sándor, Olgyai Viktor, Perlmutter Izsák, Pravotinszky Lajos, Pállya Celestin, Poór Bertalan, Pap Emil, Romek Árpád, Szirmai Antal, Szüle Péter, Tolnay Ákos, Ujváry Ignác, Udvary Géza, Vajda Zsigmond, Várady Gyula és Wolff Károly.

Szobrász tagok: Gémes Gindert Péter, Horváth Géza, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kolozsvári Szeszák Ferenc, Kallós Ede, Kara Mihály, Lányi Dezső, Lukácsy Lajos, Margó Ede, Moiret Ödön, Pásztor János, Ponrácz Szigfried, Siklódi Lőrinc, Szamosi Soós Vilmos, Szentgyörgyi István, Stróbl Alajos és Vass Viktor.

A Független Művészek Csoportjának bejelen-

tett festő tagjai: Aggházy Gyula, Bachmann Károly, Baditz Ottó, Balló Ede, Béli Vörös Ernő, Burghardt Rezső, Deák Ébner Lajos, Déry Béla, Edvi Illés Aladár, Edvi Illés Ödön, Endrey Sándor, Erdőssy Béla, Frank Frigyes, Gergely Imre, Gerster Károly, Glatler Gyula, Glatler Ármin, Heyer Arthúr, Kacziány Ödön, Kallós Árpád, Kézdi Kovács László, Krutsay Ferenc, Körösfői Kriesch Aladár, Markó Ernő, Margitay Tihamér, Merész Gyula, Nádler Róbert, Nagy Lázár, Nagy Sándor, Neogrady Antal, Papp Sándor, Pauly Erik, Pilch Dezső, Pörge Gergely, Rubovics Márk, Rudnay Gyula, Sándor Béla, Sándor József, Spányik Kornél, Szász István, Szenes Fülöp, Tatz László, Tury Gyula, Ujházy Ferenc, Vastagh Géza, id. Vastagh György és Veress Zoltán.

Szobrász tagok: Berán Lajos, Damkó József, Horvay János, Istók János, Jankovich Gyula, Kiss György, Radnay Béla, Rápolti Lajos, Telcs Ede, Tóth István, ifj. Vastagh György és Zsákodi Csiszér János.

MÜLLER ÁGOSTA

TANULMÁNY

Az Uj Művészek Csoportjának bejelentett festő tagjai: Basch Andor, Basch Árpád, Basch Gyula, Barta Ernő, Biró Mihály, Boruth Andor, Bosznay István, Bruck Miksa, Dudits Andor, Faragó Géza, Falus Elek, Ferenczy Valér, Glatz Oszkár, Hatvany Ferenc báró, Halmi Arthur, Hermann Lipót, Herrer Cézár, Jendrásik Jenő, Innocent Ferenc, Kernstok Károly, Kunwald Cézár, Keményffi Jenő, Kandó László, Kléh János, Kada Alajos, Magyar Mannheimer Gusztáv, Szmrecsányi-Pajtas Ödön, Pentelei Molnár János, Pólya Tibor, Rippl Rónai József, Révész Imre, Réti István, Szlányi Lajos, Szinyei Merse Pál, dobai Székely Andor, Stetka Gyula, Timár Thein Miksa, Tornay Gyula, Vidovszky Béla, Vesztróczy Manó, Wágner Géza, Zádor István és Zombory Lajos.

Szobrász tagok: Beck Ö. Fülöp, Bethlen Gyula, Bezerédy Gyula, Gárdos Aladár, Greff

Lajos, Körmendi Frimm Jenő, Lux Elek, Ligeti Miklós, Murányi Gyula, Róna József, Reményi József, Rubleczy Géza, Sidló Ferenc, Vedres Márk és Zala György.

TOLNAI SIMON ALAPÍTVÁNYA. Tolnai Simon, a Tolnai Világlapja szerkesztő tulajdonosa az alábbi sorokat intézte az igazgatósághoz :

A világháború izgalmai, szenvedései és a velejáró borzalmak és áldozatok oly sok nemes vonását fejlesztették ki vagy juttatták érvényre a magyar ősléleknek, hogy ezeknek a megörökítése fontos okokból szinte kötelesség. A kötelességnek és hazaszeretetnek, az önfeláldozásnak és dacos lelki erőnek nagy példái és kisebb epizódjai is mind megérdemlik, hogy maradandó emlékek alakjában gyarapítsák a magyarság ethnikai és ethikai erényeinek azt

VAJDA ZSIGMOND

CLOWNESSE

a kincsét, melyet az évezredes hagyomány felgyűjtve őriz. Ezek a szempontok vezetnek engem, amikor a tekintetes igazgatóságnak felajánlok 33.330 korona névértékű hadikölcsönkötvényt, mint örökalapítványt.

Az igazgatóság Tolnai Simonnak a hazafias érzéssel átszótt alapítványát a leghálásabb örömmel fogadta és annak feltételeit az alapító az igazgatóság közbenjöttével a következőkben alapította meg:

a Tolnai Simon alapítvány évi 6%-os kamataiból az 1918—19. évi téli tárlattól kezdődőleg minden téli tárlaton ezer-ezer koronás összeggel egy-egy festő és szobrász művész jutalmazandó.

Az első öt évben, vagyis 1918—19-től bezárolag 1922—23-ig, csakis az oly festmények és szobrok alkotói pályázhatnak erre a jutalomra, akik művészi alkotásuk tárgyát a most folyó világháborúból meritik és a tárgy feldolgozásában, illetőleg felfogásában érvényre juttatják a magyarságnak azokat a nagy erényeit, amelyeket a történelmi válságos idők a néplélekből kiváltottak. Ez első öt évben, azok a művészek, akik a háborúban katonai szolgálatot teljesítettek, előnyben részesítendőek.

Ettől az időtől, vagyis, az 1923—24-i téli tárlattól kezdve a Tolnai Simon alapítvány évi ezer-ezer koronás — összesen kétezer koronát kitevő — kamatai egy-egy olyan festő-

MEDGYESSY FERENC

LOVAS

nek és szobrásznak jutalmazására fordítandók, akik a tárlaton kiállított festményükkel vagy szobrukkal — melynek tárgyát a magyar történetből, vagy a magyar nép sajátos lelki életét nemes vonásokban visszatükröző milióból vették — legjobban szolgálják a speciálisan magyar nemzeti művészet fejlődésének céljait,

A Tolnai Simon alapítvány jutalmaira csakis oly kezdő művészek pályázhatnak, akik harminc évnél nem idősebbek, mivel az alapítvány célja az, hogy a nemes irányban feltörekvő magyar nemzeti művészet fejlődését elősegítse és egyfelől a magyar história főlemelő eseményeinek, másfelől a magyar néplélek nemes vonásainak megörökítésére buzdítsa a fiatal és tehetséges művészgárdát.

A pályabírósnak, a mely a Tolnai Simon alapítvány jutalmainak odaitélésében dönt, tagjai az állami művészeti aranyérmek juryjének hat művész tagja, a műértők közül az Otthon Írók és Hirlapírók Körének és a Budapesti Ujságíró Egyesületnek egy-egy kiküldöttje, továbbá az első öt évben egy katonatiszt, akit a

választmány küld ki a társulati tagok közül, 1923—24-től kezdődőleg pedig a katonatiszt helyett, a társulat mindenkor igazgatója.

A jutalmak a viszonylag legjobb művek szerzőinek mindenkor föltétlenül kiadandók.

ALAPÍTVÁNY GRIMM REZSŐ EMLÉKÉRE.
Özvegy lovag Dylewsky Leóné, királyi főmérnök özvegye, aki korábban a kiváló festőművész, Grimm Rezső özvegye volt, egész vagyonát 18.550 koronát a társulat kezelésébe adta át avval a rendelkezéssel, hogy e vagyon kamatai életében őt illetik meg, halála után pedig az összeg első férje, néhai Grimm Rezső nevét minden időkre megörökítendő, a társulat kezelése alatt álló művészi segély- és nyugdíjalaphoz csatoltassék örök alapítványként és kamataiból művészek özvegyei és árvái segélyeztessenek.

Ezt a nemes elhatározás egy immár 81 éves nagyszony lelkéből fakadt, aki felejtve életének a gondokkal terhelt esztendeit, az emlékezés szárnyán visszazállt abba az időbe,

BESZÉDES LÁSZLÓ

ROHAM UTÁN

amelyet boldogan töltött a művész oldala mellett és ezért a boldog időért, a legnagyobb jellemekhez méltóan, minden időkre maradandó emléket állít a szeretett férfi, a kiváló művész, Grimm Rezső emlékének, akinek nevét kései századokon át örömtől könnyes szemekkel fogják özvegyek és árvák emlegetni.

Nagyobb alapítványokat tettek már mások, de szebbet, klasszikusabbat, mint a matróna özvegyé, eddigelé a művészettörténet nem ismert.

AJÁNDÉK PÉCS VÁROSÁNAK. Déry Frigyes kereskedelmi tanácsos, pártfogó választmányi tag, néhai Grimm Rezső festőművész hagyatékából a művész matróna özvegyétől ötszáz koronáért megvásárolt egy arcképet, a mely Pécs városának egy elhunyt kiválóságát ábrázolja. Vevője a képet Pécsnek ajándékozta, s azt a város polgármestere hálás köszönettel fogadta el.

AZ 1918. ÉVI TAVASZI TÁRLAT. A háború alatt immár a negyedik tavaszi tárlatát rendezte a társulat a Szépművészeti Muzeum-

ban, a korábbiakkal azonos feltételek mellett s a tárlaton 263 művésznek 432 műve került kiállításra.

A tárlatra kitűzettek a 4000 koronás Társulati díj, az 1000 koronás Fészek díj és a 600 koronás Wahrmann díj, a melyek mindenikére minden mű pályázik, továbbá a 450 koronás Harkányi díj, az először kiállítók részére.

A társulat a tárlaton a néhai Andrásy Dénes gróf alapítványának kamataiból 10.000 koronáért, ötven éves fennállásának az emlékére 3000 koronáért és a Pesti Műegylettől átvett vagyonnak a kamataiból a Szépművészeti Muzeum részére 3100 koronáért vásárol különböző értékű műveket. A sorsolás vásárlási összege 15.000 korona, s a nyereményértékek: 1 drb. 2000 korona, 2 drb. 1000 korona, 7 drb. 800 korona és 9 drb. 600 korona. A nyerő tagok e nyereményeiket csakis a tavaszi tárlaton értékesíthetik, amely május 5-ig van nyitva.

A tárlatot a társulat védnöke, József királyi herceg képviselőjében — mert Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter távol volt a fővárostól — Szalay László dr. államtitkár nyitotta meg. A fenség képviselőjét a

OLGYAI VIKTOR

DÉRVIRÁGZÁS

vezetőség élén Jendrássik Jenő művészigazgató fogadta és üdvözölte, s a Fenség képviselője válaszában biztosította a művészeket arról, hogy József főherceg a messzi harctérről is figyelemmel kíséri működésüket és szíven viseli érdekeiket.

A tárlatot az első tíz nap alatt közel 10.000-en nézték meg, az eladott művek vételárából pedig több mint 100.000 korona folyt be.

A TÁRSULAT ARCKÉPCSARNOKA. A társulat arcképcsarnoka számára az igazgatóság Karlovszky Bertalanal megfestette a közelben nyugalomba vonult igazgatónak, zólyómi Wágner Géza dr. magy. kir. udvari tanácsosnak az arcképét. A képet, a mely a tavaszi tárlaton van kiállítva, az igazgatóság művész tagjai a

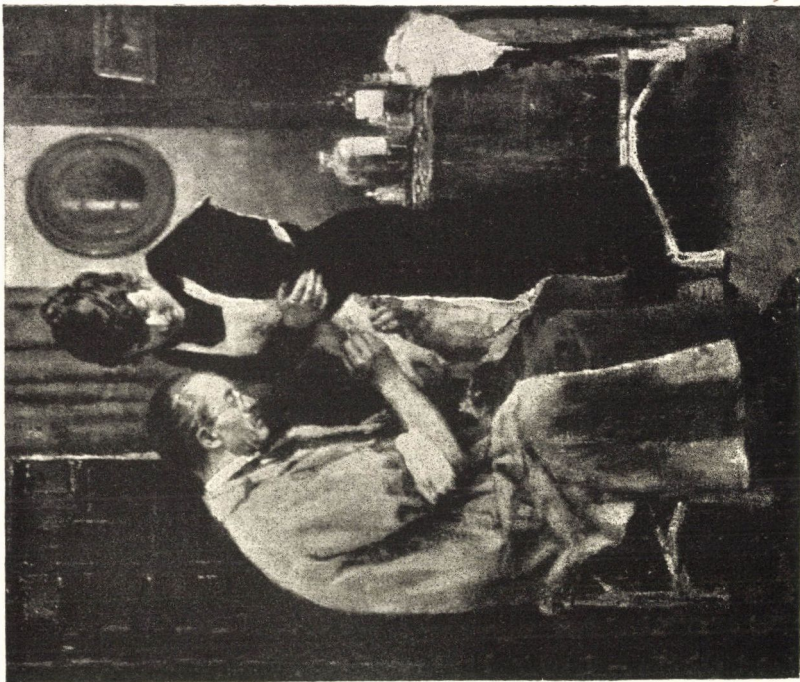
legnagyobb elismeréssel vették át Karlovszkytól akinek kitűnően sikerült alkotásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. A társulat elhunyt igazgatója, árközi Benkő Kálmán arcképének a megfestésére az igazgatóság Stetka Gyulát, a Benczúr mester-iskola tanárát kérte fel.

A NEMESNÉ-FÉLE ÖSZTÖNDÍJ NYERTESE. A Nemes Nándorné grófné sz. Ransonet Eliza bárónő alapítványának kamataiból álló évi 900 koronás ösztöndíjat az igazgatóság 1916-ban Szüle Péter festőművésznak, Benczúr Gyula tanítványának ítélte. Az ösztöndíj nyertes művész a tavaszi tárlaton három művével újabb tanujelét adta a haladásának és ezen az alapon az igazgatóság művész tagjai — a pályázati feltételek értelmében — az ösz-

BAJOR GIZI ARCKÉPE

MERÉSZ GYULA

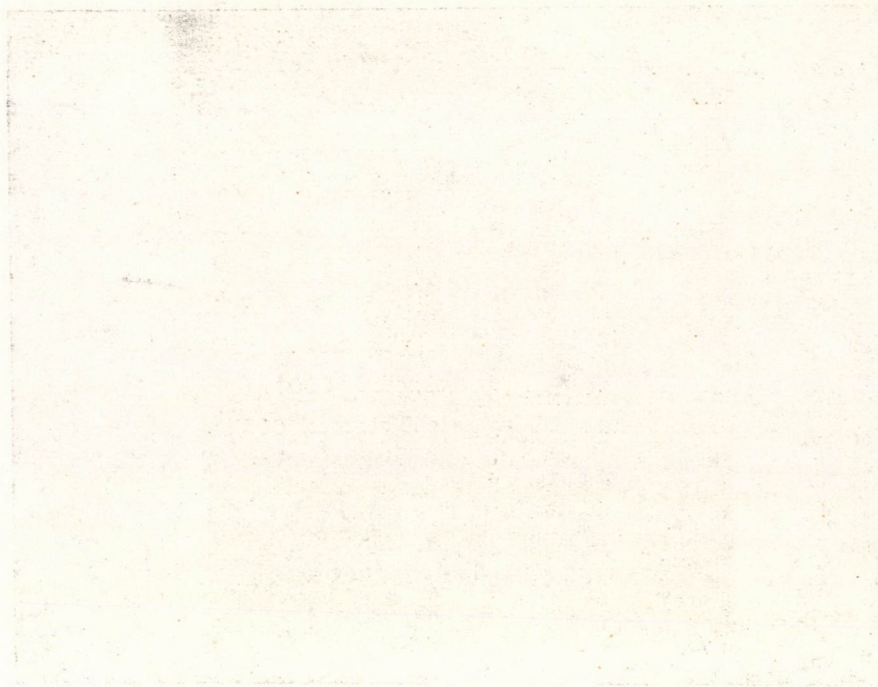

EGY KIS OPERÁCIÓ

KEMÉNY NÁNDOR

OFFICE OF THE

RECORDS

RECORDS

MARKÓ ERNŐ

OROSZ FOGOLY-TIPUS

töndíjat a harmadik évre is Szüle Péternek adományozták. Így az ösztöndíj legközelebb 1919 tavaszán kerül kiírásra.

ADOMÁNYOK A HÁBORÚS ALAPRA.
A Magyar Képzőművészek Háborús Segítő Bizottsága alapjának a javára Ernst Lajos muzeumtulajdonos-igazgató a nagyszerű Kilényi aukció után ezeröttszáz koronát adományozott és ugyancsak ezeröttszáz koronát Kilényi Hugó miniszteri tanácsos, az elaukcionált gyűjtemény tulajdonosa. Özvegy Hirsch Jakabné ismét háromszáz koronával járult hozzá az alap gyarapítására.

A nagylelkű adakozóknak e helyütt is hálás köszönetet mondunk.

AZ 1918/19. ÉVI TÉLI TÁRLAT DIJAI.
A társulat 1918—19. évi téli tárlatán odaitélésre kerül két nagy, illetve az egyik nagy

aranyérem ki nem adása esetén, egy nagy és két kis állami művészeti aranyérem, a melyekre az összes kiállító pályázik, aki még aranyéremmel kitüntetve nincsen. Az érmeken kívül a tárlatra kitűzettek:

Néhai Rudics József báró 6951 korona 60 fillérből álló alapítványi ösztöndíja, amelyre a legalább 24 és legfeljebb 34 éves kiállítók pályáznak.

Wolfner Gyula választmányi tag 4000 koronás díja, amelyből 2000—2000 koronával a magyar néplélek komoly, nemes vonásait visszatükröző legjobb festmény és legjobb szobor szerzője lesz jutalmazandó.

A 2000 koronás Röck Szilárd jutalom, kétségtelen hivatást tanúsító festmény vagy szobormű szerzőjének a kitüntetésére.

Tolnai Simon 2000 koronás díjából 1000—1000 korona oly festmények és szobrok alko-

tói részére, akik műveik tárgyát a most folyó világháborúból merítik és a tárgy feldolgozásában illetőleg felfogásában érvényre juttatják a magyarságnak azokat a nagy erényeit, amelyeket a történelmi válságos idők a néplélekből kiváltak. Azok a művészek, akik a háborúban katonai szolgálatot teljesítettek, előnyben részesülnek.

Az 1200 koronás néhai Ráth György-féle díj, amelyre ezúttal kizárólag festők pályázhatnak, a Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás és az Erzsébetvárosi Kaszinó 500 koronás díja,

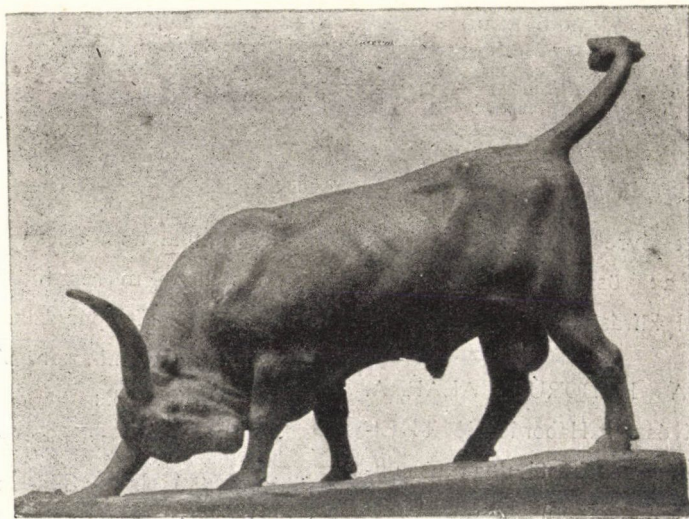
az összes kiállító részére és végül Esterházy Miklós Móríc gróf 600 koronás díja az akvarell-festők részére.

Felolós szerkesztő: LYKA KÁROLY

Kiadótulajdonos: SINGER és WOLFNER
Budapest, Andrásy-ut 16.

Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomása
Budapest.

A Művészet kliséit Wolfner M. fotocinkografiai műintézete
készíti Budapest, VIII., Hunyadi-utca 32.

SÓS GÉZA

BIKA

Angol Sport

és LAWN TENNIS
FELSZERELÉSEK

- NAGY VÁLASZTÉKBAN
WESZELY ISTVÁN NÁL
- BUDAPEST, IV. VÁCI UTCA 9. -

ÁRJEGYZÉKET BÉRMENTVE KÜLD.

Császári és királyi udvari
szállító, Ő csász. és apost. kir.
felsége kamarai szállítója

BRACHFELD F.

BUDAPEST V, DOROTTYA-U. 1., GIZELLA-TÉR SARKÁN

FÉRFI-DIVAT
ÉS SZABÓSÁG

SAJÁT KÉSZITMÉNYŰ FEHÉRNEMŰEK

RÁKOS MÁNÓ SZOBRÁSZ

Telefon József 80—37.

Készít.
mindennemű kő,
műkő, gipsz, Ra-
bitz, stukkatur és
műmárvány-
munkákat. Ajánl
mint különleges-
séget: stukko-
mennyezeteket.
Budapesten, VII,
Bálint-utca 5. sz.
Aréna-út és
Thököly-út mellett.

LEGÚJABB SZÉPIRODALMI KÖNYVEK

	Ára korona
Hatvany Lili: Noé bárkája. Szatira 3 felv.	4.50
Tormay Cecília: Viaszfigurák. Elbesz.	5.40
Vészi Margit: Útközben	6.—
Bársony István: Az erdő könyve ...	6.—
Pekár Gyula: A mezitlábás gróf- kisasszony. Elbeszélés	5.40
Herczeg Ferenc: Tűz a pusztában. Elbeszélés	5.—
Molnár Jenő: Egy kis bolt története. Regény	5.60
Farkas Pál: Az es-riadi rézbánya. Regény	6.—
Csathó Kálmán: A varju a torony- órán. Regény. 4. kiadás	6.—
Ambrozovics Dezső: Szimfóniák. Költemények	3.50
Ifj. Hegedűs Sándor: A pézsmaszagú ember. Elbeszélés	6.—
Surányi Miklós: A szent hegy. Reg.	6.50
Papp Zoltán: Rekviem. Költemények.	10.—
Csathó Kálmán: A nők titka. Elb.	6.—

Singer és Wolfner
kiadása

Budapest, VI., Andrásy-ut 16.

Az UJ IDŐK változatos,
gazdag tartalmával, művészi
kivitelű képeivel a legnép-
szerűbb, legolvasottabb ké-
pes hetilap. Kedvezményeink
kiegészítik az UJ IDŐK
magas irodalmi színvonalú
közleményeit. — A kertő
együttvéve kitűnő és vonzó
olvasmánnyal gazdagítja a
magyar családok könyvtárát.
Az UJ IDŐK előfizetési ára
negyedévre 6— korona és
3 korona háborús pótdíj.

UJ IDŐK
SZERKESZTI
HERCEG FERENC

Kiadóhivatal Budapest VI., Andrásy-út 16.

MILLIÓK KÖNYVE

minden száma egy teljes, befeje-
zett regényt közöl a legkivá-
lóbb magyar és külföldi írótól.

MEGJELENIK

MINDEN MÁSODIK HÉT SZOMBATJÁN.

Eddig összesen 65 szám jelent
meg, melyek közül bármelyik
megrendelhető a kiadóhivatalban.

Egy szám ára 60 fillér.

Előfizetési ár: félévre (13 regény)
7.50 K, egész évre (26 reg.) 15 K.

MILLIÓK KÖNYVE

kiadóhivatala Bpest, VI., Andrásy-ut 16.

◆ KORONÁS ◆ REGÉNYEK.

◆ Megjelenik minden hónapban
egyszer. Egy több kötetes re-
gényből álló füzet ára 1 korona. ◆

EDDIG MEGJELENTEK.

1. sz. Herceg Ferenc: «Simon Zsuzsa»
2. « Ohnet: A vasgyáros
3. « Szomaházy István: Páratlan szerdák
4. « Gunther: A texasi nábob
5. « Cherbuliez: Miss Rovel
6. « Bársony István: Az ingovány.
7. « Conway: Paulina.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

félévre (6 regény) . . . 6.— K
egész évre (12 regény) 12.— «

Koronás regények kiadóhivatala
Budapest, VI., Andrásy-ut 16. sz.